

JUNIUS 5. XXIII. SZ.

KÉT ESTÉLY.

NOVELLA.

DEGRÉ ALAJOSTÓL.

Három ifju merengett a kandalló előtt.

Szirtesy Arthur, magas szőke, hátul egymásba fogott kezekkel állt, égő szivarának füstjét eregetve.

Vizéry Jenő, karszékében lehető legkényelmesb ülést véve, mint valami kelethőse chibukozott, nagy fekete szemeit a lángokba meresztvén.

A harmadik Hantay Olivér tábori széken ült, s térdeire könyökölve, arcát két tenyerébe rejté.

A kísérteties csendet csak a tűz pattogása zavará.

Az óra megkondul.

Olivér mintha megvillanyozták volna, talpra ugrott.

— Nos? mond Arthur.

— Kilenczet ütött, nemde? — kérdé Olivér.

— Igen.

— Ugy Isten veletek — bucsuzék Olivér s kalapját fejébe nyomta.

DÉLIBÁB.

— Ugyan ne menj — szólamlék meg Jenő ülésében nagyot nyújtózva —
ki látta illy veszett időben kalandozni?

— Maradj — biztatá Arthur.

— Lehetetlen.

— Látunk még ma?

— Talán.

A három ifju kezét szoríta.

Olivér feltűnő alak volt; halovány dult arcza szenvedést, lángoló fekete szemei szenvedélyt, s komoly homlokán végig vonuló néhány barázda nyugtalan életet árulának el; sötét haja rendetlen fürtökkel árasztá idomos fejét. Öltözetében semmi keresettség, hanem annyi összhangzás tünt ki, hogy más a legnagyobb gonddal sem képes illy könnyed pongyolát ennyi izléssel egybehozni. Egész lényén olly valami vonzó omlott el, hogy idegen szem futólag nem pillanthata rá, s egy második huzamos tekintet után a száj önkénytelen mozogá: érdekes alak!

Olivér ajkai közé szivart gyujta, don Juan köpenyét balvállán keresztül veté, fejével üdvezletet billente, s el rohant.

— Kedvem volna követni — mond Jenő.

— Magam is tartok tőle, hogy dőreséget visz végbe. Sajnálom a fiut — jegyzé meg Arthur — de félek . . . . mert egy idő óta hallgatag, elvonult és merengő.

— Szerelmes.

— Ez nem titok; most más forr agyában.

Mig a két társ így tünődék, Olivér után a kapu becsukódék.

Mint Jenő megjegyzé, csakugyan veszett idő volt! az üvöltő szél tömegesen szórta Olivér szemei közé a havat; az utczák lámpái bádgyadt fényöket szük körbe rezegették, s világuknál mindössze a repkedő hópihék villanának meg, de a gyalogosok kényelmére a kövezetig egy sugár nem hatott; a hideg velőig metszett.

Olivér a szél ellen küzdve néhány száz lépést tön, azután bérkocsiba veté magát, s szállására hajtatott.

Inasa jelenté, hogy sürgetősen keresé valaki.

— Nő-e, vagy férfi?

— Férfi.

— Ifju-e vagy vén? — kérdezősködék, mi alatt öltözetét salonival cserélé át.

— Középkoru, bajszatlan, valami tőkepezés vagy kereskedőnek néze ki. Igen indulatos volt.

— Türelmetlen hitelező, várjon mint várok én. Frakkot adj . . . . ken-

dőmre néhány csepp Essbouquet, jól van — e közben keztyűjét huzogató, köpenyt von, zsebébe levélkét rejte, s a zivatarban ácsorgó bérkocsijához siet.

— Zrinyi utca 17.

A kocsis leverte csizmájáról a havat, markába lehelt, a gyeplőt megrángató s fejét szügyébe vágva megindult.

Ridekyéknél válogatott társaság vala együtt.

Az asztalok terítvék, részint étkezéshez, s theához, a másik teremben kártyához, hol több egyén nemesen foglalkozék is már, többnyire koros férfiak.

A zongora el volt árasztva hangjegyekkel és zeneszerekkel.

A fényesen világított táncteremben elegáns hölgyek s divatos ifjak enylegtek. A mellék teremben zajos társalgás folyt.

— No's nem volt igazam — mond karpereczét igazgatva egyik urhölgy — ő nem jö el — s végszavainak nyomatékot adva, fénytelen szemeit Rojtnéra szegzé.

Rojtné nem csak a czélzást, de a tekintet fulánkit is érezvén, magán erőt von; arca egykedvűen hideg maradt, s csak kicsiny kezében göresösen összegyűrt battist kendő árulhatandná el kinos helyzetét.

— Hisz az természetes — tevé utána kárörvendve egy másik — ha a gazcsinyt elköveté, Pesten sem lehet.

— De ugy van — bizonyítá az iménti — hisz a hatáságnak föl van jelentve; férjem azonnal elbeszélte otthon; eddig nyomozás is történik.

Rojtné egyetlen vonását sem változtatá.

Gizella, a kedves kis házi kisasszony észrevétlen ült egy sarokban, a fe-
nebbi beszélgetés alatt sokszor elhalaványult, mennykék szemeiből könnycsep-
pet törle, s bár mennyire törekvök ajkit mosolyra erőtetni, vonásinak vitor-
szint adni, ki őt figyelé, aggályt, meghiusult reményt s keserü csalódást látá a
vidorság fátyola alatt arczában. Ő még ifju volt; nemének művészetében nem
haladt a tökélyig. Szerencséjére minden tekintet Rojtnéra volt szegezve mi őt
részvéte elárulásától megmenté.

— Itt van! — kiálta magáról megfelelően Gizella.

Rojtné ajkiba harapott.

— Ez mégis szemtelenség! — susogák egymásnak a körben, s az egész
társaság kérdőleg s csodálkozva nézett össze.

Hantay Olivér volt ki a terembe lépett. Könnyed hajlongás után a társa-
sághoz közeledék. Minden arcban kérdőjelt, minden szemben hideg gunyt lá-
tott. Olivér egy lépést vissza tön, magán végig néze, azután a társaságon s
végre körül a teremben.

A perczig tartó néma jelenetet egy hang sem zavará.

— Tán valami tréfa van ellenem készülöben? — kezdé Olivér — ohaj-

— Ugyan ne menj — szólamlék meg Jenő ülésében nagyot nyújtózva —
ki látta illy veszett időben kalandozni?

— Maradj — biztatá Arthur.

— Lehetetlen.

— Látunk még ma?

— Talán.

A három ifju kezet szorita.

Olivér feltűnő alak volt; halovány dult arcza szenvedést, lángoló fekete szemei szenvedélyt, s komoly homlokán végig vonuló néhány barázda nyugtalan életet árulának el; sötét haja rendetlen fürtökkel árasztá idomos fejét. Öltözetében semmi keresettség, hanem annyi összhangzás tűnt ki, hogy más a legnagyobb gonddal sem képes illy könnyed pongyolát ennyi izléssel egybehozni. Egész lényén olly valami vonzó omlott el, hogy idegen szem futólag nem pillanthata rá, s egy második huzamos tekintet után a száj önkénytelen mozogá: érdekes alak!

Olivér ajkai közé szivart gyujta, don Juan köpenyét balvállán keresztül veté, fejével üdvezletet billente, s el rohant.

— Kedvem volna követni — mond Jenő.

— Magam is tartok tőle, hogy dőreséget visz végbe. Sajnálom a fiut — jegyzé meg Arthur — de félek . . . . mert egy idő óta hallgatag, elvonult és merengő.

— Szerelmes.

— Ez nem titok; most más forr agyában.

Mig a két társ így tünődék, Olivér után a kapu becsukódék.

Mint Jenő megjegyzé, csakugyan veszett idő volt! az üvöltő szél tömegesen szórta Olivér szemei közé a havat; az utczák lámpái bádgyadt fényöket szük körbe rezegteték, s világuknál mindössze a repkedő hópihék villanának meg, de a gyalogosok kényelmére a kövezetig egy sugár nem hatott; a hideg velőig metszett.

Olivér a szél ellen küzdve néhány száz lépést tön, azután bérkocsiba veté magát, s szállására hajtatott.

Inasa jelenté, hogy sürgetősen keresé valaki.

— Nő-e, vagy férfi?

— Férfi.

— Ifju-e vagy vén? — kérdezősködék, mi alatt öltözetét salonival cserélé át.

— Középkoru, bajusztalan, valami tőkepénzes vagy kereskedőnek néze ki. Igen indulatos volt.

— Türelmetlen hitelező, várjon mint várok én. Frakkot adj . . . . ken-

dőmre néhány csepp Essbouquet, jól van — e közben keztyűjét huzogató, köpenyt vőn, zsebébe levélkét rejte, s a zivatarban ácsorgó bérkocsijához siet.

— Zrinyi utca 17.

A kocsis leverte csizmájáról a havat, markába lehelt, a gyeplőt megrángató s fejét szügyébe vágva megindult.

Ridekyéknél válogatott társaság vala együtt.

Az asztalok terítvék, részint étkezéshez, s theához, a másik teremben kártyához, hol több egyén nemesen foglalkozék is már, többnyire koros férfiak.

A zongora el volt árasztva hangjegyekkel és zeneszerekkel.

A fényesen világított táncteremben elegans hölgyek s divatos ifjak enyegtek. A mellék teremben zajos társalgás folyt.

— No's nem volt igazam — mond karpereczét igazgatva egyik urhölgy — ő nem jő el — s végszavainak nyomatékot adva, fénytelen szemeit Rojtnéra szegzé.

Rojtné nem csak a czélzást, de a tekintet fulánkit is érezvén, magán erőt vőn; arcza egykedvűen hideg maradt, s csak kicsiny kezében görcsösen összegyűrt battist kendő árulhatandná el kinos helyzetét.

— Hisz az természetes — tevé utána kárörvendve egy másik — ha a gazcsinyt elköveté, Pesten sem lehet.

— De ugy van — bizonyítá az iménti — hisz a hatóságnak föl van jelentve; férjem azonnal elbeszélte otthon; eddig nyomozás is történik.

Rojtné egyetlen vonását sem változtatá.

Gizella, a kedves kis házi kisasszony észrevétlen ült egy sarokban, a felebbi beszélgetés alatt sokszor elhalaványult, mennykék szemeiből könyecseppek törle, s bár mennyire törekvék ajkít mosolyra erőtetni, vonásinak vidorság fátyola alatt arczában. Ő még ifju volt; nemének művészetében nem haladt a tökélyig. Szerencséjére minden tekintet Rojtnéra volt szegezve mi őt részvéte elárulásától megmenté.

— Itt van! — kiálta magáról meglepedkezve Gizella.

Rojtné ajkiba harapott.

— Ez mégis szemtelenség! — susogák egymásnak a körben, s az egész társaság kérdőleg s csodálkozva nézett össze.

Hantay Olivér volt ki a terembe lépett. Könnyed hajlongás után a társasághoz közeledék. Minden arcban kérdőjelt, minden szemben hideg gunyt láttott. Olivér egy lépést vissza tőn, magán végig néze, azután a társaságon s végre körül a teremben.

A perczig tartó néma jelenetet egy hang sem zavará.

— Tán valami tréfa van ellenem készülöben? — kezdé Olivér — ohaj-

tom nagyságtok multságára jól üssön ki, s részemről, ha csak ügyetlenségem rontani nem fog, akaratom bizonyosan nem. A jó tréfát szeretem.

— A regényt is? — ejté csipősen Rojtné.

— Felette nagyon. Ha az ember magának tehetséget s pályát együtt vászthatna regény-író szeretnék lenni. A zene gyönyörű, felizgatja a kedélyt, lemelegadja a lelket s azután elhangzik; a költemény ábrándokba ringat vágyakat kelt, sohajokat csal ki a kebelből, s feledésbe megy. A regény, az egészen más; az ember lát egy alakot, vagy tájt, töri fejét hol vagy mikor látta már, s azután jut eszébe, hogy Sue, Dumas, Balzac vagy másnak regényében; találkozik imádandó anygallal, öltözete, alakja hangja s minden olly ismerős.... honnan? . . . . egyik vagy másik regényíró képzelődése hamarébb feltalálta őt; nemde ugy van?

Semmi válasz.

Olivér uj társalgást kezdé.

Megakadt.

— Nagysád — szóla Olivér Gizellához — nem kísérténök meg ama kettős dalt az Alvajáróból, mellyet multkor sikerrel éneklénk.

— Nem vagyok ma hangomnál.

— Bocsánat megjegyzésemért, de én általános lehangeltséget tapasztalok.

— Nem reméltük, hogy ma szerencsénk legyen — intézé Olivérhez a házi nő.

Olivér olly rángást tőn, mintha megvillanyozták volna, s szemeit kémlően körözve felelé:

— Ha jól emlékszem, nagysád egyszer mindenkorra szerencsétetett meghívni estélyeire . . . ?

— Ön félre ért. Mi azt hívök elutazott.

— Három napig faluztam, de a mai est ígért élvei haza szólítának — szemei Rojtnéira estek. A czélzás érzéketlen pattant le róla.

Olivér iszonyu zavarba jött, miből sem beszélgetés, sem gyöngédség, sem véletlen ki nem segíté.

Huzamos csend után a tánczteremben franczia négyest jelentének.

— Nagysád — kezdé Olivér Rojtnéhoz fordulva — a mult estélyen a mai első négyest nekem ígéré.

— Meglehet, de sajnálom . . . ma . . . nem fogok tánczolni.

— Ez sok! — sohajtá Olivér, s a tánczterembe rohant.

Minden szem rajta függött.

Olivér egy ablak mélyedésbe vonult — megörültem — elmélkedék — vagy a világ bolond? . . . én nem értem. Hol a társaság lelke valék, ott ma megakasztom a beszélgetést; egyiket felszólítom énekre, megtagadja; a másikat tánczra

kérem, s kosarat kapok; a rám szegzett szemek fullánkot lövelnek, a hozzám intézett szavak csipősek... végire kell járnom.

A táncz javában folyt, s Olivér mindinkább elmélkedéseibe mélyedt. Valaki elsurrant mellette, utánna tekintett, Rojtné volt. Olivér határozottan követé.

— Nagysád — kezdé a nőt elérve — szóm van kegyeddel.

— Nem.

— A zongorán a „Puritaner“ hangjegyek első lapjába kegyed számára levélkét rejték.

— Vegye vissza.

— De Emilia!?

— Vegye vissza, különben más találandja ott.

— Hallgasson hát meg.

— Soha!

— Mit jelentsen mind ez?

— Azt, hogy egy ifjunak a könnyelműséget meg lehet bocsátani, de alacsonytságot soha.

— Emilia!

— Ez utolsó szavam; mi soh' sem ismertük egymást. Holnap visszavárom leveleimet, isten önnel.

Olivér szoborrá lőn; szemeit a távozó után mereszté, a nélkül, hogy őt látta volna; az alakok, a gyertyafény, kárpitok és tükrök szemei előtt összeolvadtak, a zenhangok, beszéd s tánczolóok esoszogása borzasztó zagyvaként támadák meg füleit. Erejét és öntudatát veszve támaszkodék a falhoz.

Kinos helyzete sokáig tarthata, mert midőn eszméletét visszanyeré, a társaság az étteremben volt. Kalapját kezébe ragadá, s el vala menendő.

Gizellával találkozék.

— Ön távozik? — kérdé résztvevő hangon a lyánka.

— Hát több gunyt s megalázást is türjek még?

— Én igen sokat sirtam.

— Kegyed sirt? Hát kegyedet is bántják?

— Oh nem!

— De hát mi ez? mi van itt? mi történt velem?

— Ah ön! önről igen rossz dolgokat beszéltek épen jötte előtt.

— És mindenki elhivé?

— Csak én nem — mond Gizella olly gyöngéd, olly érzésteli hangon, hogy Olivér egész ujjá születve akart válaszolni, de késő volt, Gizella eltűnt.

— De hát mit beszélhettek? kinek vétettem? — tanakodék Olivér s gondolatokba mélyedve érkezék kocsijához — ő sirt, s csak ő nem hívé. E két mondást ismételve csapta be a batár ajtaját.

Szirtesy Arthur és Vizéry Jenő még együtt valának, midőn Olivér lakodtan hozzájuk betántorga.

— Mi lelt?

— Alig ismerek rád — kiáltá egyszerre a két társ.

— És én alig ismerek magamra. Pfui! Pfui! nyomoru világ!

— Mi történt?

— Mi? az arczok megfagytak, a szivek elzárkozáznak, az ajkak elnémultak, s a szemekbe ellenem irányzott gyilkok lopóztak . . .

— Miért?

— Hát tudom én? mert valakinek tetszett rólam valami gazságot koholni. Azon kérem az istent, hogy az a valaki férfi legyen, ő meg fog halni, ő vagy én, arra esküszöm.

— Hát nem tudod hogy ki?

— Vagy mivel rágalmaza?

— Semmit. Ti nem tesztek fel rólam alacsonyságot ugy-e? — kérdé Olivér barátait — ti bizonyság nélkül nem ítélték el, mint a többi világ?

— Őszinte barátságunkról csak meggyőződhetél.

— Kérlek hát — mond Olivér — járjatok el dolgomban, fürkészzetek ki mindent; hol, ki és mivel vádolnak? nem mutatom magamat addig sehoh, míg olly tisztán nem jelenhetek meg, mint minőnek magamat érzem. Kezetekbe teszem le ügyemet.

— Bizhatsz bennünk — mond Szirtesy.

— Saját ügyemben sem fognék buzgóbb lenni — tevé utána Vizéry. Olivér forrón szoritá meg mindkettejük kezeit, s kékült ajkai alatt hófehér fogai vaczogtak, midőn, jó éjt kívánva távozek.

Több aggály, s nagyobb küzdelmek közt ez életben hajnal még rá nem derült.

A sok gond a testet elfárasztá s a lelket kimeríté, fáradtan csuká szemeit alvásra, midőn legénye betoppant e szókkal:

— A tegnapi ur megint itt van.

— Küld el, vagy boesásd be, hadd látom mit akar.

Két percz múlva egy kiaszott alak állt Olivér előtt.

— Miben szolgálhatok — kérdé Olivér, miután szemeivel az idegent tetőtől talpig méré.

— Négy szem közti beszédet kérnék.

Olivér legényének távozást inte, s az idegent ujra végig nézé.

— Nem emlékszem, hogy valaha lett volna szerencsém.

— Ön Hantay Olivér?

— Igen uram, csak röviden, mert álmatlan éjem volt.

— Én Weiszer Tivadar vagyok.

— Nos?

— Ön meg sem ütközik?

— Kíváncsivá tesz.

— Ön tegnapelőtt a bálból megszökteté nőmet s elrablá huszezres ékszereit.

Olivér meglepetés és gondolkozás nélkül ugrott fel fekvéséből, Weiszert torkon ragadá s böszülten kiáltott:

— Szerencsétlen! hát ön az, kit meg kell ölnöm?

Weiszer egész testében remegni kezdett s darab idő után kétségbeesetten mondá:

— A hatóság jól tudja, hogy ide jöttem, ha ön életem ellen tesz kísérletet, bűnét csak súlyosbitani fogja. Bocsásson.

— Halált esküvém fejére annak, ki hirneveimet elrablá. Tud ön víni?

— Én csak gyapjút tudok választani, s ha valaki személyemben vagy tulajdonomban megsért, elég biztosítékot találok a hatóságnál. Csináljon nőmmel a mit akar, de a huszezres ékszert visszakövetelem.

— Bolondok házából menekültél ki, te uzsorás! vagy engem akarsz bolonddá tenni?

— Félre a tettetéssel, én csalhatlan bizonyítványokkal bírok.

— Mire, és minő bizonyítványokkal bir? Halljam hát, nyugodt leszek.

— Nőm megszökött.

— S nálam keresi, ki azt sem tudom, hogy nézett ki ön neje?

— Még pedig bálból, hova is tömérdek drága ékszereket halmozott magára.

— Hát adtam-e okot valaha valakinek elveszett ékszereit nálam keresni? ez mégis sok!

— És e levél — mond Weiszer egy beirtt lapot tartva Olivér elé — mit szól ehhez?

— Ismeretlen irás.

— A név? — folytatá Weiszer az aláírásra mutatva.

— Hantay Olivér, saját nevem, szeretném a tartalmat hallani.

Weiszer olvasni kezdte, mint következik:

„Drága szép Váli! Utolsó levele mélyen sebzí lelkemet. Hát én vagyok oka, hogy annyi szív, s olly érzelem mellett csak a levelezésnél maradhatánk? Önre otromba férje, s rám a világ vigyáz. Ma szakadjon vége mindezeknek. Ön a nőegyleti bálban szép az imádásig szép volt, — igen — dörmögé közbe Weiszer, — az öt sor keleti gyöngy, a gyémánt csat, smaragdos karpereczek és egyéb arany készletek . . . .

— Tovább, tovább — türelmetlenkedett Olivér.

— Szép volt — Ismétlé Weiszer, s tovább olvasott:

„Vonásról vonásra, az utolsó gombostűig így ohajtom ma az álarczos világban látni. Én máltai jelmezben leszek, bőköpenyem alatt a rendjel kék szalagon fog fügni. Nagy terveket forralok, a többit a viszontlátásnál. Imádója Hantay Olivér.“

Olivér inasának csergete.

— Szirtesy barátomat kéretem ide e perczben.

Az inas távozott.

— Nos uram? — kérde Weiszer.

— Valaki gyalázatosan visszaélt nevemmel, hogy engem becsületesemtől, önt pedig nejétől vagy ékszeraitől rabolja meg. Ne féljen, már nem akarom önt megölni, foglaljon helyet.

Néhány percz mulva Szirtesy Vizérral karöltve rontának be az ajtón.

— Mi baj? — kérdeék egyszerre.

— Értem már az irányombani viselet okát a tegnapi estélyen. Mutassa kérem a levelet. Előbb ismeritek-e irásomat?

— Vonásról vonásra.

— Nézzétek most, mit ezen úr mutat.

Szirtesy és Vizéry felkaczagának.

— A dolog — mond Olivér — nem egészen nevetséges. A kalandor még közel lehet, kérlek, szépen kérlek, tegyetek valamit nyomozására.

— Magam indulok Bécs felé — mond Szirtesy.

— Egy óra mulva uton leszek az alföldre — kiáltá Vizéry.

— Ezt vártam tőletek. Az ég hordjon szerencsésen — ezzel bucsut vettek egymástól.

Weiszer is kissé nyugodtabban távozott, látván, hogy ékszerai feltalálása többeket is érdekel.

Olivér egy szekrénykéből leveleket vön elő, könnyes szemekkel vetett mindenikbe egy bucsu pillantást. Néha tenyerére fekteté fejét s a leélt szép idők emlékébe látszott merengni; egy sohaj kebléből, s az előtte nyitva volt levélke is szépen össze lön hajtvá. A lapok közé néhány gyöngéd emléket is sorozott, azután borítékba zárá, czímet irt rá s legényének adá e szókkal:

— Rojtyné nagyságának személyesen.

— Értem.

— Válaszra nem kell várnod.

Az inas távozott.

— E viszonyt felbontanom fáj — susogá magában Olivér — de ő akará, hát legyen. Emlékét szívemből száműzöm. Alig hangzának el szavai s lelkében

egy új kép merült fel, Gizella szende arca. Ott lebegett előtte egy ártatlan lányka minden kellemeivel; látta könnyes szemeit, bús vonásait s hallani vélte most is e szokat: „sokat sirtam, . . . csak én nem hívék.” Olivér ábrándokba süllyedt, keble a tiszta szerelem érzelmire nyílt meg, szíve Gizella felé dobogott, sohaji arra szálltak, s ő átszellemülve érzé magát. Egyszerre feje megnehezült, tagjai ellankadtak s tetőtől talpig hideg borzongatá.

A mult éji meghülés, sok ingerültség s izgatottság őt lázba ejték; a roham nötten nött, délfelé Olivér eszmélet nélkül feküdt.

Hatod napra jobban lön.

— Egy levél vár nagyságodra — mond az inas.

— S egyéb semmi? — kérdé Olivér — senki sem tudakozódék utánam vagy egészségemről.

— Senki.

— Lássam a levelet.

Mig az inas távozott, Olivér fájdalmasan sohajtá:

— Senki! tehát feledve vagyok, vagy megvetve — az átnyujtott levélre pillanta — nőírás, és nem Rojtynéé. Mikor érkezett?

— Ma.

— Lássam — ezzel felbontá — semmi aláírás.

„Olivér! — így hangzott a levél — ön sokat szenved, vagy tán szenved, mert nem mindennapi fájdalom lehet, mi szilárd férfit ágyba sujt. Mi engem leginkább aggaszt, az, hogy ön részvét és vigasz nélkül van hagyva. Oh mint szánom önt! Ha szenvedésin enyhít azon tudat, hogy van egy lény, ki az óra minden perczeiben önre gondol, van egy kebel, melly önt tisztának vallja, s van egy . . . szív . . . melly . . . melly ön iránt forró barátságot érez, úgy tudja meg, hogy sorsa engem véghetetlen érdekel, hogy az ön szenvedései lelkeket nem hagyják érintetlen. Isten önnel.

— Ismerlek vigasztaló angyal! nincs szükségem nevedre, lelkeket látom soraidban. Feledjen, vagy vessen meg a világ, mit törődöm én vele, az én világom ezentul csak ő!

E levél gyógyszer volt beteg lelkének, egészen felvidult, mi javuló láz állapotára is kedvező befolyást idéze elő.

Szirtesy megérkezék.

— A patvarba! kiáltá Olivér kezét erősen megrázva — te beteg vagy?

— Elválásunk óta.

— Weiszer künn van, bocsánatot jó kérni.

— Nos?

— A jó madár lépre került. Pozsonyban a ficzkó pénzét elkártyáztván, a karpereczeket elzálogitá. Ez nyomba vezetett.

— S ki volt?

— Kártyahős.

— Vezesd be Weiszert s aztán beszélj.

Weiszer tömérdek hajlongás s ezer bocsánatesedés közt vőn helyet.

— Barátom! — kezdé Szirtesy — te különös módon vegyültél e kalandba. Weiszerné asszonyság bizalmas barátnéjának egyszer nyilvánítá, hogy neki igen tetszel, s ha valaki, hát te rá nézve veszélyes lehetnél. A bizalmas barátné elbeszélé férjének, ez alkalmilag másnak mondá el, hol történetesen a regény hőse Hendei is jelen volt. Weiszerné érzellemmel s magasztos szerelemmel telt levelet kapott neved aláírásával... azután egy másodikat; a nő ellágyult s válaszola, e percztől gyöngéd levelezés keletkezék köztük. Az utolsó levelet ismerjük, eredményét szinte.

Most jó a dolog komoly oldala. Hendei a nőt megszőkteté. Éj volt; az uralgó sötétség egy vonást sem engede megkülönböztetni. A máltai álzott a nővel jó mértföldet haladhata, midőn a nő lankadtan veté magát a hintó szögletébe.

— Angyalom! — mond a férfi — karpereczeid kényelmetlenek s nyakgyöngyeidet elhullathatnád, add ide el teszem.

— Viseld gondját — viszonzá a nő s ékszereitől megvált, azokat lovagjára bizván. Néhány percz mulva elaludt. Felébredésekor roppant rémülésére sem lovag sem ékszer nem volt látható. Szegény elhagyatott nő zajt ütni nem mert s könnyelmű lépése érzetében kétségbeesett. Így találám őt. Kétszeresen sieték most a tettes után, Pozsonyba érkezhén, első gondom volt az ötvösöket összejární, rövid idő alatt két karperecznek s huszonnég órával később a kalandornak is nyomában valék. Tegnapelőtt elfogatott s legfeljebb holnap őrizet mellett Pestre kísértetik.

Most mindent tudtok.

Olivér nevetve szoritá meg Szirtesy kezét.

— No lássa — enyelge Olivér — Weiszer ur, nem csak ékszerei, de neje is megkerült.

— Elég baj az.

— Igen — javítá ki Weiszer — hogy illy tévuton volt.

— Neje — mond Szirtesy — csak tévedni akart, tehát komolyabb fellépéstől óvja magát; korholást mindenesetre érdemel, de többet nem, mert szegény sokat szenvedett.

Weiszer egész neki lágyulva kezdé:

— De hát miért szenvedett, miért okozá magának e szenvedést. Isten látja lelkemet én sajnálom, de nem tehetek róla.

— Vigasztalja.

— Majd megkísértem. Ezer bocsánat uraim, becsületemre nem vagyok oka — s ép olly hajlongások közt mint jött, távozott.

— Ez nem kezd válópert — jegyzé meg Olivér.

— Neje igen gazdag, s ez mint börzehős, örvend ha az nem hagyja el. Fogadni mernék, egy hangot sem szóland otthon.

A kalandon s Weiszer házi boldogságán sokáig kaczagott a két ifju.

Az esemény villámszárnyakon futá be az ismerős köröket. Mindenki kezdé magát Olivér egészsége iránt érdekelni; egyik látogató a másikat éré, de ő csak keveset fogada el. Bérruhás szolgák kérdezősködének hogyléte felől. Rojtné látogatójegyet küldé, s inasa gyakran jött tudósításért.

Olivér kicsinylő mosolylyal s később egykedvüen vevé az egészet.

Negyednap képes volt szobáját elhagyni. Első látogatását Ridekyék-nél tevé.

Gizella zongoráján egy felséges ábrándot játszék, midőn Olivér benyitott.

Olivér észrevétlen állt a működő mögé s bevárta mig a kedves kéz utólsó ütést ád a billentyűkre.

— Felséges.

Gizella a hangra rémülten szökkent fel helyéből.

— Ah Olivér! — kiáltá elragadtatva, de csakhamar összeszedve magát zavarral mondá: Hantay ur!

Olivér megragadá Gizella kezét s mélyen tekinté szemébe. A kezét kezében reszketni érzé.

— Udvözlöm önt — kezdé szünet után a lányka, s alig birt hangjának annyi erőt adni, hogy hallhatóvá tegye — örvendek felüdülésén.

— És én üdvezlem önt jó angyalom!

— Hantay ur! új hangjegyeim érkeztek, nem kísértünk meg belőlük vagy egyet?

— Engedje elébb elmondanom, mikép e sziv e lélek egész betegségem alatt egyetlen tárgygyal foglalkozék, s e tárgy kegyed volt; engedje elébb elmondanom, hogy részvéte sulyos helyzetemet áldottá tevé; engedje elébb elmondanom, hogy alig vártam a perczet, mellyben kegyednek kijelentsem, miszerint imádom.

Gizella nem tudott válaszolni, arczában gyönyörű vegyülete volt a zavar-és boldogságnak; szemeit lopva Olivérre emelé s ismét elkapva nyugtalan forgatá; egész testében remegett.

Ridekyné benyitott.

Gizella kezét Olivér kezéből kikapva anyja elé sieté, s mig Olivér üdvözlését végzé, Gizella lángoló arczát anyja keblére rejtve zokogott.

— Miként fejtsem meg ezt? — kérdé komolyan Ridekyné.

— S ki volt?

— Kártyahős.

— Vezesd be Weiszert s aztán beszélj.

Weiszert tömördek hajlongás s ezer bocsánatesedés közt vőn helyet.

— Barátom! — kezdé Szirtesy — te különös módon vegyültél e kalandba. Weiszerné asszonyság bizalmas barátnéjának egyszer nyilvánítá, hogy neki igen tetszel, s ha valaki, hát te rá nézve veszélyes lehetnél. A bizalmas barátné elbeszélé férjének, ez alkalmilag másnak mondá el, hol történetesen a regény hőse Hendey is jelen volt. Weiszerné érzellemmel s magasztos szerelemmel telt levelet kapott neved aláírásával... azután egy másodikat; a nő ellágyult s válaszola, e pereztől gyöngéd levelezés keletkezék köztük. Az utolsó levelet ismerjük, eredményét szinte.

Most jó a dolog komoly oldala. Hendey a nőt megszőkteté. Éj volt; az uralgó sötétség egy vonást sem engedte megkülönböztetni. A máltai álzott a nővel jó mértföldet haladhata, midőn a nő lankadtan veté magát a hintó szögletébe.

— Angyalom! — mond a férfi — karpereczeid kényelmetlenek s nyakgyöngyeidet elhullathatnád, add ide el teszem.

— Viseld gondját — viszonzá a nő ékszereitől megvált, azokat lovagjára bizván. Néhány Perez mulva elaludt. Felébredésekor roppant rémulésére sem lovag sem ékszer nem volt látható. Szegény elhagyatott nő zajt ütni nem mert s könnyelmű lépése érzetében kétségbeesett. Így találám őt. Kétszeresen sieték most a tettes után, Pozsonyba érkezvén, első gondom volt az ötvösöket összejárni, rövid idő alatt két karperecznek s huszonnégy órával később a kalandornak is nyomában valék. Tegnapelőt elfogatott s legfeljebb holnap őrizet mellett Pestre kísértetik.

Most mindent tudtok.

Olivér nevetve szoritá meg Szirtesy kezét.

— No lássa — enyelge Olivér — Weiszert ur, nem csak ékszerei, de neje is megkerült.

— Elég baj az.

— Igen — javítá ki Weiszert — hogy illy tévuton volt.

— Neje — mond Szirtesy — csak tévedni akart, tehát komolyabb fellépéstől óvja magát; korholást mindenesetre érdemel, de többet nem, mert szegény sokat szenvedett.

Weiszert egész neki lágyulva kezdé:

— De hát miért szenvedett, miért okozá magának e szenvedést. Isten látja lelkemet én sajnálom, de nem tehetek róla.

— Vigasztalja.

— Majd megkísértem. Ezer bocsánat uraim, becsületesemre nem vagyok oka — s ép olly hajlongások közt mint jött, távozott.

— Ez nem kezd válópert — jegyzé meg Olivér.

— Neje igen gazdag, s ez mint börzehős, örvend ha az nem hagyja el. Fogadni mernék, egy hangot sem szólанд otthon.

A kalandon s Weiszer házi boldogságán sokáig kaczagott a két ifju.

Az esemény villámszárnyakon futá be az ismerős köröket. Mindenki kezdé magát Olivér egészsége iránt érdekelni; egyik látogató a másikat éré, de ő csak keveset fogada el. Bérruhás szolgák kérdezősködének hogyléte felől. Rojtné látogatójegyet küldé, s inasa gyakran jött tudósításért.

Olivér kicsinylő mosolylyal s később egykedvüen vevé az egészet.

Negyednap képes volt szobáját elhagyni. Első látogatását Ridekyék-nél tevé.

Gizella zongoráján egy felséges ábrándot játszék, midőn Olivér benyitott.

Olivér észrevétlen állt a működő mögé s bevárta mig a kedves kéz utólsó ütést ád a billentyükre.

— Felséges.

Gizella a hangra rémülten szökkent fel helyéből.

— Ah Olivér! — kiáltá elragadtatva, de csakhamar összeszedve magát zavarral mondá: Hantay ur!

Olivér megragadá Gizella kezét s mélyen tekinté szemébe. A kezét kezében reszketni érzé.

— Udvözlöm önt — kezdé szünet után a lányka, s alig birt hangjának annyi erőt adni, hogy hallhatóvá tegye — örvendek felüdülésén.

— És én üdvezlem önt jó angyalom!

— Hantay ur! új hangjegyeim érkeztek, nem kísértünk meg belőlük vagy egyet?

— Engedje elébb elmondanom, mikép e szív e lélek egész betegségem alatt egyetlen tárggyal foglalkozék, s e tárgy kegyed volt; engedje elébb elmondanom, hogy részvéte sulyos helyzetemet áldottá tevé; engedje elébb elmondanom, hogy alig vártam a percet, mellyben kegyednek kijelentsem, miszerint imádom.

Gizella nem tudott válaszolni, arczában gyönyörű vegyülete volt a zavar-és boldogságnak; szemeit lopva Olivérre emelé s ismét elkapva nyugtalan forgatá; egész testében remegett.

Ridekyné benyitott.

Gizella kezét Olivér kezéből kikapva anyja elé sieté, s mig Olivér üdvözlését végzé, Gizella lángoló arczát anyja keblére rejtve zokogott.

— Miként fejtsem meg ezt? — kérdé komolyan Ridekyné.

— Boldog vagyok! — sohajtá Gizella.
 — Nagysád! — kezdé Olivér — hallgasson meg. Legszentebb vágyam Gizellát boldoggá tenni. Nyolcz nap előtt nagybátyám csinos jószágrészt ada át, azon kikököttessel, hogy házasodjam. Leánya kezéért esengek.

— De olly hirtelen.

— Ismerem szép lelkét, kitanultam vonzalmát. . . .

— De leányom? — esék szavába Ridekyné.

— Én is — rebegé töredezett hangon Gizella.

— Örvendek rajta gyermekim.

Gizella forró csókokkal halmozá el anyja kezét.

— Kérném — mond Olivér hálásan csókolva meg Ridekyné kezét — hogy holnaptól fogva mint Gizella kijelentett jegyese járassak a házhoz.

— Minden olly sebesen?

— Nem szeretném a boldogságot késleltetni.

Rikékynél ismét fényes estély volt; ugyanazon társaság, ugyanazon termek, ugyanazon beszéd tárgy, melly a multkor és mégis mennyi ellentét! az arcok derültebbek, a szemek mosolygók, s a kifejezések válogatottak valának. Azon ajkak, mellyek Olivért a multkor szemtelennek vallák, ma dicséretében fáradtak ki.

Rojtné öltözetében, mozdulataiban, beszédében és szemeiben kaczársága egész művészetét felhasználá . . . . sikeretlen. Nem hagyott kísérletlen semmi alkalmat Olivérrel találkozhatni, tekintetével annak szemeit keresé, hogy intéssel adhasson neki jelt . . . hasztalan. Szegény nő egészen belehalaványult.

Gizella egyszerű, de izletes öltözetben lépett a körbe.

Ridekyné ünnepélyes arczot öltve, leányát mint Hantay Olivér aráját mutatá be.

Köz csodálkozás, üdvezlet és szerencsekivánás.

Rojtné a hallottakra fájdalmasan sziszege.

Olivért Rojtné egy félre eső teremben fájdalmas hangon szólítá meg:

— Hálátlan! kiméletesb lehetett volna.

— Mi soh' sem ismertük egymást — viszonzá Olivér, s illedelmes bók-
 kal távozék.

Rojtné egy rángást tön, kezei közt valami recscent; leküzdhetlen bosszújának a legyező lön áldozata.

Olivér késő éjjel barátait Arthurt és Jenőt felkeresvén, a kandallónál hea mellett találá.

— Ma egész más kifejezéssel jössz az estélyről, mint a multkor — kiálta az érkező elé Jenő.

— M
 — S
 — A

Szeretem
 Nekem má
 A szemem
 Mégis még

Gyémánt
 Ragyog p
 Aranyat é
 Oh csak é

Rubínból
 Csengő e
 Mindig já
 Rubinnál

Termetén
 A liljom
 Hát még
 Drágább

Oh csak
 Meglátha
 Oh csak
 Mint néz

- Mert a mult estélyen csaknem kiüztek termeikből.
 — S a main? — kérdé Arthur.
 — A main család tagjává nyilvánítottam.

EGY KISSASSONYHOZ.

LÉVAI JÓZSEFTŐL.

Szeretem én a kisasszonyt szörnyen,
 Nekem már azt eliheti könnyen.
 A szemembe alig alig nézett,
 Mégis mégis jaj beh megigézett.

Gyémánt ragyog a maga szemében,
 Ragyog pedig éjjeli sötétben,
 Aranyat ér minden pillantása,
 Oh csak én rám szórná azt, ne másra.

Rubínból van picziny ajka vésve,
 Csengő ezüst annak csevegése,
 Mindig játszik a mosolygás rajta
 Rubinnál is gyönyörűbb az ajka.

Termetének nincs e földön párja,
 A liljom is elbámul ha látja.
 Hát még csókja, hát még ölelése!
 Drágábbat már nem adhat az ég se!

Oh csak ennyi drága szépség mellett
 Megláthatnák még egyet — a lelket;
 Oh csak egyszer nézhetnék beléje,
 Mint nézek a csendes tó vizébe!

Nem lesz enyim a kisasszony, látom;
 Föl se veszi, akárhogy imádom,
 S szerelmemnek vihar szárnya nincsen,
 Hogy magammal ragadjam repitsem.

Megosztanám vele sok jószágom,
 Itt a földön és a más világon
 Éltem, vérem és nagy szegénységem
 És ha lenne — hirem, dicsőségem.

No de eljön, a ki jobb lesz, mint én,
 A ki mindezt megigéri szintén.
 Nem is gyalog jön, hanem lóháton,
 Kacski legény itt a csereháton.

A boldogság vadon terem nála,
 Van sok földje, bora, pálinkája,
 S hogy pohara csordulásig teljék,
 Egyedül csak szép feleség kell még.

Lánggal égő szerelmének tárgya
 Sallangos ló, agár, pipa, kártya,
 Szerelméből a mi maradék lesz,
 Az talán tán a kisasszonyé lesz!

B E T E G E N.

TÓTH ENDRÉTŐL.

Nem sokáig mulatunk már
Együtt édes életem . . .
Mint a szellő a harasztot,
Mellyet halkal elhullasztott —
Itt hagysz engem érezem.

Itt hagysz, mint a szálló sólyom
Egy elejtett tolluját . . .
Melly mig vágya szárnyát hordta,
Tán beceses volt, és most rajta
Észrevétlenül tulád.

Útaid eltűntek végre,
Mellyeken eddig jövék; . . .
Czél azonban most sem értem,
Csak a multon jár emlékem — —
S előttem üres vidék!

Meg-megálltam ösvényednek
Partján a bokrok megett;
Megállított minden ének,
S kik mellettem elmenének,
Gunynyal sebzék lelkemet

Kitértém a jövevénynek,
Kinek arca tiszta volt; . . .
Rongy mindig volt körülöttem —
A porost megtörülgettem,
S gyakran rám ragadt a folt! . . .

Ment előttem a szerelem,
Szóltam hozzá, nem felelt! . . .
Néha visszafordult s ajka
Csábítóan rám mosolyga — —
Oh a sziv hogy nem felejt!!

Olly kevés virágot leltem
Annyi rög közt útamon,
S azt is más szedé le végre,
Midőn kezem hozzá ére,
Csak a tövis volt azon.

S ollykor egész tündérország
Fogadott az utfelen:
Az álom . . . itt aztán bezzeg
Bánatom is tánczra keltek
S daltól dobbant kebelem . . .

Óh a dal volt életemben
Egyetlen egy örömem . . .
Vidd most ezt is tűnő élet,
Vidd vissza a teremőnek —
Hurját többé nem verem.

Mondd, hogy hiven teljesítém
Küldöttségem pontjait:
Daloltam, fáztam, éheztem,
Lelkem fénybe öltöztettem . . .
S — rongyosan halok meg itt!!

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

szágál
tekint
ömlik
szaba

maga

távol
lyáso

sz

LAVOTTA ÉLETE ÉS KALANDJAI.

BERNÁT GÁSPÁRTÓL.

Mezei álom.

Motto : „Az ember élete hasonlít a vadász álmához,
ki verőfényes napon alszik el, és zivatarban
ébred föl.“ O s s i á n.

- Készen vagy-e Jankó?
- Elkészültem.
- Azt látom, hogy istenesen elkészültél; . . de én nem azt kérdem, hogy mennyi és minő *) s e r v u s h u m i l i m u s s a l c o n v e r s á l t á l ? h a n e m ; . . .
- Ahá! intelligo: az utra.
- Igen a szathmári utra, mert csak a hőség szüntét várom s aztán alkonyat tájban indulni fogunk.
- Valde bene; optime; illustrissime! addig megigazodom. **)
- Az az kijózanodol; . . és bepakolsz.
- Mit gondol magnifice domine, mintegy mennyi időre valót pakoljak a k o t y ó b a ? ***)
- Ismersz már Jankó, és így tudnod is kell, hogy egy helyen nem szokásom sokáig időzni.

Estenden báró Fagyalfy és Lavotta Szathmár felé utban voltak.

A hallgatag utazó pár a híres hortobágyi pusztához érkezék.

Juliusi csendes est terül szét a végtelen rónákon.

A nap elnyugodott már, és sugárinak bibor küllözetében föltámadhatásra üdvözlé az esthajnalt.

Az ég derült és felhőtlen, mint boldog menyasszony nefelejts szemei.

Violaszin páraszegélyzet tündöklük a fátyolos láthatáron. A természet bájos országában alig van költőibb látvány: mint szabad ember előtt egy szép rónavidék nyílt tekintete. Azon ünnepélyes, azon szent ígézet, melly Istennek ez egyszerű művén elömlük: lelkünkbe írja illyenkor, „hogy az ég szárnyai alatt minden földi teremtmény szabadnak született.“

Az ősmagyar jellemmel tagadhatlan atyafiságban áll ez őszinte arczu rónatáj.

Őt viszontlátva, . . szabad légét szivhatva: kedélyzetünk nemesbül; a szellem magasztos alakot ölt, . . s az elzárkozott kebel világölelésre nyílik.

Ábrándos nyugalom szárnyalt a hortobágyi pusztá fölé. Pázsitszőnyeges rónák távolában szilaj tinófalka fehérlik. A fiatal tulkok körül leterített subáikon zömök gulyások heverésznek. Göndörszörű kucsmájok mellett árvalányhaj-bokréta lengedez;

*) A vizen kívüli italfélét Lavotta e műszóval fejezé ki.

**) Lavotta szerfölött lassu hangnyomattal beszélt, s nagyon szeretett diákizálni.

***) A k o t y ó alföldi tájszó, s utitáskát jelent.

széles vállakon sallangos karikás kigyóznak; . . . buzavirágszin pruszlijokon százan-kint ragyog az apró szalamia pityke. Itt ott gémes gulya-kut terpeszkedik, rája öblös itató bámul, örökkön könnyezve a maradék tölteléktől.

A sikság dombosabb részén fürtös juhnyáj kolompol. Nyáj oldalánál pörge kalapos juhász heverészget. Bodza tillinkóján búsédes nótákat keserg. Kolompos vezér mellett gömbölyü csacsi sarkal. Türelmes hátán kifordított bunda, esobolyó, szeredás és egy sánta bárány ódalag. Szerteszét bozontos komondorok szundikálnak, aczél-tövisekkel rakott nyaklánczaikat olykor olykor meg- megsörrentve. A nyughelyet szolgáltató félkörű k a r á m h o z fáradtan ballag a nyájvezér, . . . utána boglyos toklyó sereg siet, . . . s ürge báránykák bégatva futkosnak vissza- visszatekintgető édes anyjok után.

Az est szürke homályában kevélyen nyerit az eltévedt szilaj csikó. Czifra bogláros bojtár vágat elé. Okosszemü lováról habos tajték szakad. Ajkairól csikós imákat futtat a rengeteg pusztaságba.

A távolban sötétlő Debreczen tornyának estharangja szagotatott hangtöredéket viszhangoz, . . . s a puszták egyszerű fiait vallásos ábrándok közé szenderíti.

Amott egy rozzant csárda ereszenél nyalka betyár bucsuzik bogárszemü csaplárosnétól. Tündöklő sötét hajzata vállát veri; ajkihoz hófehér borkupát emelget. Sugár természetén piros szironnyal gazdagon kicziczomázott szúr hetykélkedik. Kosorru paripája ágashoz van kötőfékezve, s konyult fejjel andalog. A vigadó betyár előtt egy pár ócska cigány billeg ballag a megviselt hegedű hurokon. Nőtájuk keserves mint öltönyeik. A repedt cigány-szerszám rikácsoló hangjai közé a kótyagos betyár olykor olykor bús dalokat fuvalgat

Leszállt az éj.

Védszárnyai alatt édesdeden pihenget a rónák fáradt népe. Szent némaság honol a regényes lapályokon. A mély csendet olykor olykor bolygatja csak meg a nádasok bömbölő vizi bikája . . . s egy egy véletlenül megreszkető kolomp méla kongása.

— Ugy hajts Miska szógám, hogy az esthajnalon még Téglásra érhesünk! — szólt kocsisához a báró.

— Elég lenne tán Ujvárosig — jegyzé meg Lavotta, ki az agyában motozó servus humilimus hatalmát mielőbb ohajtá vala elpihenni.

— Minden bizonytal Téglásra érünk nagysás uram, . . . ha tán valamivel későbbben is. . . Ha pengig elsötétednénk: a holdvilág majd kiségit — válaszolt önbizalommal Miska kocsis.

Sebesen robot a karesu Faeton. Előtte négyes fogat prüszög. A daru nyaku gyeplős erdélyi spanyol fajra emlékeztet. Miska kocsis alattomban hátra pislogat, ha vajjon megvan-e hajtásával urasága elégedve? . . . ilyenkor széleshosszut pedrit huszáros bajuszán, s ragyogó zsinagsuhogójával a jókedvü csikók közé nagyokat durrogat.

— Leszállnék egy kissé magnifice! — selypité Lavotta a báróhoz, fejkarambolok közti hozzáhajoltában.

— Tessék amice!

A művész némi kurta sétát vágyott józanító szerül használni, mert az Érmelléki arany bakar, (mellyből ozsonnai hideg pulyka pecsenyéhez öblös kortyokat ölelgete szomjas torkához) egyénisége fenső regioit derekasan megtámadta.

A nyíltkeblű Faetonka a hortobágyi rónák sima gyepén haladott még, midőn a hold teljes pompájában emelé föl fényfehér arcát a ködellő láthatáron.

A költői szellemű báró ábrándokba merült. Lavotta pedig jobbra balra bolintgatott, elannyira: hogy kocsibóli kicseppenéstől kelle szomszédjának minduntalan félténie.

— Szállj le Jankó még egyszer és jártasd meg magadat, mert mindkettőnknek alkalmatlan vagy.

Lavotta szót fogad, és a kociülésről a gyep csillogó bársonyára indul.

Miska kocsis összeránczolt ajkai közül mulatságosan czuppintgat lovainak s a tajtékzó ostorhegyet óvatos kezekkel törölgeti.

— Tens uram tessék felülni,

Lavotta nem hall, nem lát, nem felel, és háttal sétál a holdvilághoz.

— Elkésünk Jankó! . . . jer és ülj fel.

A pusztában mélységes csend. A báró szava elhangzik. Lavotta mégsem érkezik.

A báró hátra fordul. Látja, hogy Lavotta alig néhány lépetnyire baktat; — termete árnyát szálas kísértette nyujtogatja az égboltozaton feljebb feljebb kapaszkodó holdvilág.

— Még egyszer s utoljára mondom Jankó, hogy ne tréfálj. . . mert itt hagylak. Süketnek szólt a leczke. Lavotta jámbusi attitűdök között sétálgatott.

— Na ha szót nem fogadsz, ám te lásd. Hajts Miska.

A már különben is ingerült Miska kész örömmel hódol ura parancsának, . . nye-lén ostorát megforgatja s elnyargal.

Lavotta érzi, hogy feje nem szédeleg. Arczczal fordul a holdvilághoz. Tenyerét szem elé tartva nézdeli a kocsit. Nem látja. Megállapodik. Élesen fülel. Erre arra tekintget. Sehöl semmit sem lát. Levágja magát a harnatos füre. Balfülét gyep fölé tartja, ha tán zörrenést hallana. Körülbelől mély csend. Félelmében józanodni kezd. Nem veszi tréfára a dolgot, hanem siet ha tán a kocsit utolérné. Se kocsi, se zörgés. Most már komolyan megijedt: nyargal a mint lábai engedik; azonban nemhogy szekér döbörgést, de még csak egy árva szunyogdongást se hall.

Ujra megiramodik, keble hallhatólag dobog. Ajkain friss lég után kapkod. Hasztalan izzad, fut, fárad, kocsiját végkép eltéveszté.

Rémület és fáradalomtól testileg lelkileg ellankadva egy pázsitos domb aljára hanyatlik. Rövid idő múlva jótékony álomra szenderül az alélt művész. Nyugodt arczára nyájasan mosoly a halvány hold. Reszkető sugárit küldi az alvó művész szelleméhez, hogy az égi csillagoknak földi testvérjök iránti rokonszenvét álmaira löveljék.

Álmadozása között tündéerkertben találja magát a művész. Smaragd zöld oázon nyugszik. Balzsamos virág-illat ömlik el körötte. Virágkoszorus nimphák éol-hárfákat pengenek. E varázshangzatok közé kristály csengetyűcskék tulvilági melodiája lehelkezik. Mirha-illatos fürtei fölött hűs árnyalattal lengedező növényzet hajlong. Alabást mederből fényfodrokat habzó vizsugárat szökel. A halk susogással alá csicsergő habocskák között arany halacskák viczkádoznak. Cziprus és fehér rózsabokrokban ragyogó tollú madárkák zengenek. Busédes dalaikat mohos szirtecske viszhangozza. Ormain ifjú fenyők terjengetik gyöngéd karjaikat.

Az édesdeden szunnyadozó művész feje fölött mosolygó angyalkák lebegnek. Picziny kezeik közt mirtus koszoru levelkeit ingatják a pajzán zephirek. Elszórt imortálék és emléken gráciák ölelkeznek.

Az ifjuság istennője koszoruzott amethiz kehelyből enyhíteté a művész tulvilági szomját. A művészet nemtője kedvencz hegedűjével várja ébredését. A kilencz múzsa egy kies hegytetőről gyönyörködik e mennyei látványban.

— Még egy pohárral, . . . csak még egy pohárkával kérek abból a felséges ambrából! — eseng hortobágyi álmában Lavotta, . . . s midőn ajkához emelné a tündérekelyhet; fölébred, s az ohajtott égi nektárt, nagyon is földies alakzatokban tapasztalja. Azon gyönyörű halmocskát ugyanis, mellyen olly bájos, olly költészeti álomképekkel üdvözlötték a virtuóz: néhány izmos alföldi bika környezé.

Olly tündér álmok után, illy prózai látványra ébredni, bár milly hatalmas organizmusu halandót is megzavarna; . . . hát még az ingerlékeny művészt mennyire rémitheté meg, . . . főleg olly zenevirtuózt, kinél az érzülekeny idegrendszer életműszerzetének leggyengébb alárendeltje volt.

A bőszült állatok közt pár lépéssel elébb áll egy karcsu kesely bika. Hátramaradt társaival érezeteni látszik mintegy termet és merészségbeni fensőbbiségét. Széles homloka körül pár hosszú buga szarv emelkedik. Tömör barna szempillák árnyalják tüzelő nagy szemeit. Ki s be lüktető rövid türekorra piroslik.

A rémült művész majdhogy be nem lapult a halom oldalába: olly vékonyra zsugorítja termetét. Léleketét visszafojtja . . . s meg se mer mozczanni.

A vele átellenes vadállat merően szegzé reá vérben forgó szemeit. Idegzetes kurta lábaival előre hátra kapált. Majd farkat kunkorítva oldalt szökik, s füstölgő port rugdos a levegőbe.

Közelében egy füstös nyaku óriás villog, szarva köze csak nem öles. Toroknál kezdődő pötyögős szügyellője hosszan alányulik. Bojtos farkával baloldalát verdesi, mérgesen hányja a földet, . . . majd letérdel; vivótársat keresve, hogy dühét csilapithassa.

A művész siralomházi érzeménye mindannyiszor egy egy halálfájdalomná remeg vala — hányszor a hozzá legközelebb álló bika búsan dörmög.

A hold halványa megfehérül. Csillagtalanná világul a mennyboltozat. Biboros láthatáron hasad a hajnal, mint feslő rózsabimbó; s a füvek harmata gyöngykönnyekkel ragyog az utban levő napsugarak elé.

Lavotta tapogatja magát. Érti hogy él. Egyik szemét felnyitja. A bikák közti nyíláson kipillant. Embert lát. Lélekjelenléte megerősül, . . . torkaszakadtából ordít, mire a sejtett pásztor a halomhoz szalad.

— Hó te hó! . . . Filkó, Samu, Vadász . . . arra te! — rivalg a bikákra a vén Marczy gulyás, s kommandó szavait magasra emelt fütykösével támogatja.

A halálveritűkes művész nem levén képes saját lábán felvászorogni, a szives pásztor vezetőke alatt nyugvá ki retteneteit egy füstbéllesű csósz-kunyhóban.

A puszták délibábja megreszkete már a láthatáron, midőn az éhesszomjas művész Téglásra érkezék.

Épp ebédnél ültek a vendégek.

Lavotta volt a beszéd tárgya.

— Farkast emlegetünk s ime kert alatt jár — szól a kedélyes házi gazda.

— Isten hozta édes Lavottám, . . . ide mellém — kérte őt vendégszives melegséggel a házi asszony.

— Mi bajod Jankó, . . . hisz olly sápadt vagy, mint egy százados contractus ?
— suttogá báró Fagyalfy, . . . a különben igen lelkes hazafi és művészetbarát.

— Majd felelek máskor!

— Igen de erre a visontai servus humilimusra reménylem, hogy felelni fogsz.

— Isten neki, . . . nem bánom válaszola az interpellált művész.

Fáradalmát, ijedelmeit még az nap kipihené Lavotta, s a Téglási izletes kert egyik rózsalugasában, alkonyatkor diszes társaság jelenlétében el is játszá, e pusztai kalandhoz alkalmazott remek darabját, mellynek czime:

„Mezei álom.“

VIDÉKI DAGUERROTYPEK.

LAUKA GUSZTÁVTÓL.

III.

Egy tánczvigalom a restauratió előtt.

Abból a korból kölesönözöm a tárgyat, és személyeket, mikor még minden osztály boldog volt hazánkban, s talán épen azért elégedetlenül sorsával, nyugtalankodott, s minden áron más jövőt kívánt teremteni. Abba a korba tekintek vissza, mellyben minden kis városkában kétféle bálók tartattak: Nobel és Burger bálók, de azért mind a két bálban jobban mulattak, mint a mostaniakban. Még szinesebben is eszelhetném azt a kort, de minek eszeteljem, eléggé marquirozza multunkat a jelen.

X-ben történt, de épen ugy történhetett volna Y-lonban is. Abban az időben a kisvárosi élet mindenkben hasonlított egymáshoz. X-ben is a vendégfogadó oldalára ragasztották a bálhirdetményeket, Y-lonban is. Azok pedig többnyire így hangzottak:

„Ma fényes Nobelbál tartatik.

Jó zenéről és finom ételekről a vendéglős fog gondoskodni.

Előre kecsegteti magát, hogy a közönség nagy számmal szerencsétetendi.

Kezdeté 9 órakor.“

Aláírva: Fogel, Heiszler, vagy Bauer vendéglős. A hirdetmény meglehetősen stylben van. De azt sem Fogel, sem Heiszler, sem vagy Bauer fogalmazta, hanem valamelyik patvarista egy ingyen jegyért, két icze bor és nyolcz fánkért körmölte nyomtatás alá.

Abban az időben több ember járt a bálba; tudja az Isten, mintha jobb kedve lett volna mindenkinek. Csodálkozni a változásokon épen nem lehet. Az emberiség kedve épen ugy rotatiokon megy keresztül, mint csillagunk, annak hegyei, tengerei, rengetegei, faluk, városok és a kigyosi pusztá.

Kilencz órakor még üres volt a terem. Abban az időben minden ember a haute-crèmehez akart tartozni; annak rendes és rendetlen tagjai pedig a koráni megjele-

nést úgy tekintették, mint diversiot, a haute-crème szabályai ellen. Fél tízre mutatkozott, néhány könnyelmű fiatal ember, egy pár ispán és ispánné, duennák minden osztályból, hogy kényelmes ülést biztosítsanak, mellyről a táncmultság végeig többé fel sem állottak. Tíz órakor hallatszott az első kocsizörgés, a választottak tizenegy óráig jelentek meg, tarka változatosságban. Tizenegy órakor fait accompli volt a nobelbál. A vendéglős egész bizonyossággal állíthatta: elégedett, vagy elégedetlen vagyok a mai társasággal. Illyesmit kimondhatni, szabadalmazott jogai közé tartozott.

A táncsört keringővel, akár ki fia megnyithatta. E keringő volt a bálók Észak-Amerikája, mellyben minden osztály egyforma jogokat élvezett. Keringőben a tyukszemeket és oldalakat még a viczispánok és —nék sem biztosíthatták. Az esküdt a főszolgabíró személyes veszély nélkül letiporhatta, a viczispán kisasszonyát pedig akármeddig patvarista úgy bele vitte a nagy tükörbe, mint maga a viczispán. Nehézíteni és sirni szabad volt, de panaszkodni nem. A keringőről azt híhatték, hogy abban keringősek az emberek; ilyen állapotban pedig még a birkáknak is nagyobb és több szabadalmak biztosíthatnak.

Keringőt akárki tánczolhatott akárkivel. Egyedül kéztyü kellett és jó tüdő, — bátorság, kitartás és pukkerli. A kéztyütlen keringős haladéktalanul visszautasított: a rossz tüdő elcsuszott, bátorság és kitartásban a patvaristákat senki még csak meg sem közelíthette, pukkerli vágásokban a kereskedőlegények brillíroztak. Ki a keringőben fel kívánt tünni, két lépést és orkánsebese kellett tánczolni; a lassu fogatokat szánandó teremtményeknek tartották, a ki pedig elesett, nem csak magának és tánczosnéjának, hanem egész estéli mulatságnak nyakát törhette. Az ilyen szerencsétlen furulyás, kosárral terhelten térhetett szállására. A megbotlás eredendő, az elesés égbekiáltó bűnnek tartatott. Rossz tánczost, kikaczagásnál nagyobb malheur nem érhetett. Melly szabadalomban még a zenészek is osztoztak a vendégekkel.

Hogy ne feledjem, hirtelenében azt is megemlítem, hogy elveszett tárgyak trombitászó mellett jelentettek, de azért mentül ritkábban kerültek meg. A motozás pedig abban az időben még nem igen divatozott.

A keringőt a haute-crème kedves táncza, a mazur követte. A mazurról el lehetett mondani a szent írás szavait:

Multi sunt vocati, pauci vero electi.

Az egész fiatalság mozogni kezdett, mindenki pár után futkosott, de csak igen kevesen fogadtattak el a rendezett körben. Ugyanis már régibb idők óta szokásban volt vidéki táncmultságainkban, hogy mazurban csak bizonyos már haus aus együtt betanult párok ragyoghattak. Azért mondom r a g y o g h a t t a k, mert ilyen kitételeket gyakrabban hallottam:

„A mult bálbani mazurban B. ragyogott.“

A magyarországi mazurokat, kivéve magokat a mazurokat, mindenki azonnal felismerheti.

A mi mazurtánczunk nem egyéb, mint tactusos ugrádozásokkal egybekötött lábdobogás. A miért nemcsak rendkívül fárasztó, hanem a padozatot is szerfelett rongálja. Legalább tíz megye beszámításával egyetlen jó mazur tánczost ismertem, Uray Józsi barátomat. Már pedig még ő is gyakrabban elismerte, hogy mindent jobban tánczol, mint Mazurt.

Az angol kamrákban a gabnatörvény nem ad nagyobb vitákra alkalmat, mint

vidéki
szoritott
junknak
keresi. S

Sz
replika
téktelen
beját s
litenem
a kiveer
ellenber

M
a vices
len egy
a szere
épen pi
többsz
érdeme
ember
a nobil
Az ép

tárgyat
tárgy:
felmut
szíthet
legsze
még a
hiszem
méltós
ja. Mi
nevezi

Mint
a mat
könyv
mint
kunk
ábrái

és kö
gáho
vagy
nem
logni
lehet

vidéki táncmulatságainkban az: mazurkőrben mellyik álljon felebb?! A háttérbe szorított párok arcaiban mutatkozott kétségbeesést képtelen vagyok festeni. Fajunknak megvan az a majomtermészete, hogy mindenkben és mindenütt az elsőséget keresi. Szerencsénkre e tekintetben legalább nagyon is különbözünk más állatoktól.

Személyesen volt szerencsém jelen lenni bizonyos vásári bálban, hol az eféle replika mellé physikai okmányok is csatoltattak, mi azonban mondhatom, igen jelentéktelen hatást gyakorolt a mulató vendégekre. A vesztett fél rendbe hozta garderoberbejét s arczát, s épen olly s annyi kedvvel mulatott, mint azelőtt. Azt alig méltó említenem, hogy nálunk kétféle arczesapás divatozott: nemes és nemtelen. Az elsőért a kiveendők kivételével, az érdeklettek még csak nem is nehezteltek. A nemtelen ellenben meglehetősen zavarokat idézett elő, még a sedriákon is.

Megtörtént, még pedig gyakrabban, hogy bizonyos mazur-ábra következtében a vicespán, táblabíró vagy főszolgabíró kisasszonya (a nagysám új találmány) ismeretlen egyéniséget vezetett a tánczkörbe, ki később felismertetett. Például kisült, hogy a szerencsés szerencsétlen halandó urodalmi irnok, kereskedő vagy vadászlegény, vagy épen pinczér volt a legközelebbi szállodából. Illyen esetekben a szülők és kisasszony többször vigasztalhatlanokká lettek s a félreismert ismeretlen Chruischank ecsetjére érdemes grimaszszokkal bocsátott ki a rondellából. A megszegyenített művelt fiatal ember méltólag neheztelt, de legkisebb siker nélkül; abban az időben sikerrel csak a nobilik nehezteltek. Kitérésről szó sem lehetett, mert azt rendesen betörés követte. Az ép test pedig már akkor is az ember legdrágább kincsei közé tartozott.

A mazurt csárdás követte. Bevallom gyengeségemet s ügyetlenségemet. Két tárgyat képtelen vagyok leírni, — festésére nem találok alkalmas színeket. E két tárgy: a vidéki csárdások és a forgó szél. Mindkettő számtalanszor olly tárgyakat is felmutat, mellyek tökéletesen aethetikátlanok. Ott, hol az ember ollyasmit is elvezíthet, mi nem tulajdona, minden poésis megszűnik. A csárdás a világon talán a legszebb táncz. De hiszen Venusnak is lehet számárfülekét festeni. A tulság kárhuzatos még a spinotevésben is; pedig annál alig van ártatlanabb dolog a világon. Én azt hiszem, s vélem igen sokan, hogy a tősgyökeres magyar még mulatozása közepett is méltóságos. Ott pedig vége van a méltóságnak, hol az ember üngét is összeszaggatja. Mindennek van határa még a kedvesapongásnak is, mit rendesen illemhatárnak nevezünk. Az illetlenbe lép, ki azokat áthágja.

A cotillon — képeskeringő — lepkekeringő, nem egyéb, mint keringő ábrákkal. Minthogy pedig a fordító ismerte fajunkat s tudta, hogy nem szeretünk tanulni, főleg a mathematicában ügyetlenebbek vagyunk, mint a francziák, magyarra fordított tankönyvében az ábrák legnagyobb részét kihagyta. A mit behagyott sem való egyébre, mint hogy egymás lábait letapossuk, könyöksontjait megbökdessük, a bőrt homlokunkról vagy arczainkról lehámozzuk. Emlékezzél vissza vidéki travers, átbuvó stb. ábráinkra.

A cotillon a szeretők legkedvesebb táncza. Szünet alatt érzelmek cseréltetnek és közöltetnek szavakban, mellyek után a szerető ifju csakhamar botrány nélkül magához ölelheti kedvesét s keringelés közben egy egy csókot is lothat a hóvállakra, vagy sötétfürtökre. Etiquttéből nincs unalmasabb táncz a világon, keringelés után nem hogy vége nem szakad a gyűlöletes érintkezésnek, hanem még az ember társalogni is kénytelen a karjai közé erőtetett tánczosnéval. Zavar nélkül szabadulni sem lehet, minthogy még a pároknak is párosaknak kell lenniök.

Csárdás után cotillont táncoltak ; mellyet olly ügyesen szoktak nyújtogatni, hogy annak vége épen a nyugóráig ér.

A szárnyharsonás egy bolondos sólót rögtönöz, mellyről minden ismeretes vendég tud annyit, miszerint figyelmeztetés az egy órai pihenésre — vagy estelizésre.

Néhány percz mulva csak itt ott kovályog egy pár üresszebü vagy telegyomru vendég a teremben.

A haute-crème asztalokat jelöl ki választottjai számára, s egészen elkülönözi magát a középosztálytól. — Nem tudom most mit hisznek, annyit azonban merek állítani, hogy abban az időben, az ugynevezett megyeisták, apróceprő földesurak, a második azaz középosztályt úgy tekintették, mint a mellybe ők nem tartoznak. Következéleg, legalább az ő osztályozások szerint, az első osztályokon felül, még par excellence első, vagy épen sublime osztályoknak is kellett létezni. A haute-crème, a vidéki bálokban épen olyan ungenirt mulatott, mint odahazá. Üngre vetkezett, dalolt, fütyölt, toasztokat ordított el, a zenét a maga számára lefoglalta, domesticusait alkalmazta a kiválasztott asztal körül, sőt nem egyszer tanultabb kutyáit is bemutatta az illetlenségeken méltóképen csodálkozó és bosszszankodó másosztályu vendégeknek. Én tudom, pedig én az igazat kitaláltam ő nagysádoknak is, mennyit kellett túrni saját pénzeért az embernek az ilyen közbálokban is, hol a vendéglősök állításakint legtöbb adosságot, daczára impertinentiáiknak a nobilik csináltak. Mellyeket azután nem igen akart a főszolgabíró saját maga, szolgabíró, vagy eskütt hivataltársa ellen exequálni.

Hogy az étteremben magát valaki leitta, a tánczvigalmi mindennapiságok közé tartozott. Kitérésen, goromba fellépéseken, szóval jogtalan botránnyokon, minthogy nem voltak ujságok, csak utazók, vagy angolok csodálkoztak. Az étterem számtalanszor conferentiákká, gyűléstermekké varázsoltatott, s gyakran megtörtént, hogy ilyenkor forma szerint restauráltak, viczespánt s szolgabírókat választottak. Képzelné lehet minő száj és fültátva hallgatta az iparüző, kereskedőlegény, vagy zabintendans a szónoklati remekeket.

Az is megtörtént, hogy az étteremben kártyaasztalok állítottak fel, s a törvényhozók egymást conamore kopasztották. Szóval a báltermekből néha korcsma termek lettek, a hol meg is döngették egymást az illustrisok, s olly forradalmat rögtönöztek, hogy csak a vakmerőbb s erősebb mézároslegények mertek a teremben megmaradni. Mindezen esetek azonban a vidéki táncmulatságok ritkaságai közé tartoztak, a miért igyekeztek is azokat időszakonkint megbecsülni, s renoválni, hogy végkép el ne enyészzenek.

Esteli után egészen más, egy új világ fedeztethetett fel a teremben. A bennszülöttek, t. i. azok, kik nem esteliztek, s a nyugóra alatt is a tánczteremben maradtak, elnyomattak, s a csipetes hódítók kezdtek uralkodni. Mindenek előtt a tánczrend tépetett le a sarkakról, s a zenészek rögtönzött s felkiabált ordre szerint kénytelenítettek működni. A gyengédebb nőnem esteli után rendesen haza illant, az ouvriersek pedig a nobilik uralkodása alatt osztakoztak az orgiában.

A józan szemlélődő akár megpukkanhatott nevetésben.

Ő nagysága számtalanszor agyba, főbe csokolta a primást ; a secundánssal pedig a tekintetes úr ivott te s tu poharat.

A csárdáson polkát, a polkán pedig keringét táncoltak. Csupa tréfából frakkfarkok vágattak le, a ki pedig kalapban jött, báránybőr sapkában volt kénytelen haza

menni. Legboldogabb halandó volt, ki a vendéglős szobaleányával táncolhatott. minthogy nem minden ember birt lábain fenállani, leültek a padlatra, sőt minthogy némelyik alhatnék volt, le is fekiúdt, az ilyeneknek azután papirosból bajuszt csináltak s azt meggyújtották. Az ilyen staattstreichra lehetlen volt fel nem ébredni, a minthogy fel is ébredt az érdeklett, s minthogy a tettest fel nem fedezték, rendszeren a csillárokon vagy valamelyik tükrön boszulta meg magát. A vendéglősnek kaczagni kellett a tréfán s csak későbbem oda len szobájában sirt vagy káromkodott.

A boltoslegények mint közvélemény úgy használtattak, s szerepjöket élethiven játszották, mert a kit néhány percczel azelőtt meggyaláztak, valamicskével későbbem egekig magasztaltak. Reájuk adott s hajtott mindenki legkevesebbet, mégis mindutalan reájok hivatkoztak. Ők a lehetőségig megtettek mindent, csak comfortable mulathassanak.

Mindenre akadt ember; csak midőn a vendéglős a fizetést emlegette, hallgatott az egész világ.

Lehetetlen a vendéglős egy jó megjegyzését fel nem említenem. Azt jegyzé meg ugyan is: hogy a nobelbálokkal, ha csak éjfélig tartanának, rendkívül meg volna elégedve.

Reggel 8 órakor mindenki eltakarodott, csupán egyikét aranyóra és gyűrű maradt a vendéglőben — zálogban.

Mindez azonban nagyon régen történt, s így bizvást elmondhatjuk, hogy talán nem is igaz, annyival inkább, mert olyan ember írta, a ki csupa bolondságot szokott írkalni.

Ú T I L E V E L E K.

JÓKAI MÓR SAJÓHOZ.

III.

Berczencz, május 16. 1853.

Kedves rokonom!

Sokat irhatnék azon szivességről, mellyel erdélyi hazánkiai által elhalmoztatám; de attól tartok, hogy ez által olly színben tűnnék fel, mintha az irántam tanusított megelőző szivességet s őszinte barátságot ilyen olcsó pénzzel akarnám visszafizetni; elég itt annyit mondani, hogy bár merre jártam, mindenütt az édes ősmagyar kedély mosolygott elém, a kivel csak találkozám, az mind rokon, szivben és érzelemben.

Volt szerencsém Erdély értelmi és nemesi tekintélyeivel megismerkedhetni, s nagy kedvet éreznék magamban elmondani, miszerint Erdélyben a felsőbb aristocratia körében nem érzi magát a nemzeti szellem jövevénynek, sőt épen ott talál legmelegebb otthonára, — ha meg nem volnék győződve a felől, hogy ez magyarhoni főurainknál sem leend másképen, s rövid időn azon kellemes helyzetbe jutandunk, hogy mikor egy főnemest nemzeti buzgalmaért magasztalunk, ez nem fog tiz másnak szemrehányáskép hangzani.

Azon pár nap alatt, mellyet Kézdivászáron töltheték, bárha azokat mind, kikhez szivem vonzott, nem láthatám is, elég alkalmam volt meggyőződhetni felőle, hogy

azon előszeretettel, mellyel a magyarhoni költészet Erdély földé és népe iránt viseltetik, alapos okai vannak.

Innen Berczenczre kelle indulnom, hol gr. Lázár Kálmán várt reám. Odáig utitársul Kővári László barátom volt szives hozzám csatlakozni, ki Erdély földének minden foltját ismeri, a legtavolabb idők történeti hagyományival.

Kolozsvárt elhagyva Feleken vitt keresztül az út, mellynek hegyeiben teremnek azok az óriási kőgombócok, miknek keletkeztéről nincsenek tisztában tudásaink.

Dél tájon érkezünk el Thordára, hol utitársam testvérével a beomlott sóaknákat és sóstavakat szemlélők meg, e tavakban semmi élő állat, semmi növény nem terem, csupán meleg nyarakban jelen meg felszínén valami hosszukás páncézbogár, s egy neme a fekete gyíknak, mellyet a hó napsugár a sós iszaptól költ ki, s akkor láthatni valami veres, levéltelen, kemény növényt is a parton, melly kék virágokat nyit.

Thorda épületei alatt egy más rég eltemetett város sirja fekszik; minden pinczésés alkalmával régi emlékek jönnek napvilágra. Legközelebb a polgármester, kertjébeni ásatáskor gyönyörű Bacchus főket, női szobor töredékeket, és kised oszlopdarabokat a legtisztább carnioiból fedezett fel. A Bacchusfők egyike fehér márvány, a másik alabástrom. A művészi kidolgozás remek vésűre mutat, mindkettő egészen ép, még a főt átszorító szőlőfonadék legfinomabb levelei sincsenek megsértve. Bár ne hányódnának el, mint annyi nagybecsű műemléke Erdélynek!

Thordán túl terjed a Keresztes mező. Itt harezolta Decebal utolsó csatáját Traján ellen; a szántó vas mindenütt régi kardok-, sisakokat vet föl. Itt ölette meg Básta Mihály vajdát. Fenn a jobbról látszó hegytetőn van még valami sánczolat, melly az utolsó dák király várából megmaradt.

Távolabb a regényes Thorda-hasadék képe tűnik elélnk. Egy harmincz ölnyi széles nyílás, mellynek oldalai csaknem egymásba illenek, s mellyről azt tartja a monda, hogy az Szent László csodájára támadt, midőn ellenei üldözék, Isten szétnyitá a hegyet, a ló patkója, nyolcz szegével együtt, most is lenyomva látszik a sziklában; odább Kolozsvár felé egy tér fedve van gömbölyű pénzalaku esiga kővületekkel, mikről az a rege, hogy midőn Szent László a kunokat üldözé, azok pénzt szórtak a magyarok elé, hogy őket fentartsák, e pénzek váltak Szent László kértére kővé, maig is Sz. László pénzének hivatnak . . .

Most hnyd be szemeidet édes rokonom: Enyed képe áll előtted!

Nagy-Enyed hajdan gazdag, virágzó város volt, bírt tizenkét ezer lakossal és azok mind igen boldog emberek voltak. Itt állt a reformáltak legvirágzóbb collegiuma Erdélyben, melly hires volt páratlan könyvtára és régiséggyűjteményéről, de leg hiresebb azon nagy szellemekről, kik benne nyerték tudományos miveltésüket, itt volt a megye székhelye és székhelye az értelmességnek; itt talált legelső bölcsőjére minden szép és nemes eszme.

Most — mindezek helyén áll egy esontvázgyűjtemény leégett házakkból és minden háznak története egy egy borzalmas regény, mellyet hallani és elmondani irtózat. A képzelet megtagadja a színeket e rajztól, és lelkem fél visszagondolni reá. A házak kilencz tizedrésze romban hever, s legalább felének nincsen tulajdonosa, a ki visszajöjjön azt megnépesíteni; a kik haza tértek, sokan befödetlen házaikban lagnak, elhelyezkedve a romok között, vagy meghúzzák magukat épen maradt pinczékben; itt amott látni csak egy újból felépült lakot. A collegium tetője megmaradt, mert a romboló elem nem bírt vele; a pompás könyvtárak, a gazdag régiséggyűjtemény hová lett?

felelnek rá a kapu alatti kormos falak. A megyeház ablakain embermagasságyi dudva zöldül elő, az udvarok szépen benöve fűvel; a templomok orgona nélkül, az oltárok diszképeiktől megfosztva. . . .

Leverten tértem vissza szállásomra, a látott kép álomlátásnak is iszonyú volna, bár merre vetém szemeimet ugyanazon nyomor, új meg új alakban; — a midőn egyszerre jókedvű üdvözlés ver föl méltóságaimból s feltekintve egy régi ismerős színészt pillantok meg. Mit keressz te itt, éneklő madár e szomorú vidéken? Bács társasága jött ide az ünnepekre néhány előadást rendezni, s mint mondák igen látogatott színházak voltak; nagy áldás az égtől, hogy az emberek feledni tudnak s hogy a sírokon is szabad virágnak nőni. Egyébiránt az itt lakók azt állítják, hogy Enyed már nagyon sokat épült.

Nem bírtam itt maradni éjszakára, mennem kellett akárhová, hogy itt ne legyek, a midőn az udvarias véletlen b. Kemény Istvánnal összehoz; vele együtt éjszakára közellevő csombordi jószágára rándulék át.

Ez is pusztulás színhelye volt, valamint az egész környék. Az erdélyi földbirtokosok legnagyobb része most azon helyzetben van, miben egy amerikai telepítvényes: az első sátorkarótól az utolsó járomszegig mindent újból kellett előteremtenie.

Másnap tovább haladánk. Tövisen megtekintettük Hunyady János templomát, mellyet a keresztiesmezei diadal emlékére emeltetett. Góth izlésű ódon épület, — a homlokzatára vésett ezimer és felirat bizonyítja építője nevét, ki a győzelemadta zsákmányt Isten tiszteletére fordítá. Nem messze innen terül az említett diadal mezejé, most hullámozó kalászszal benöve, hátul a Maros kanyarodása zárja el a tért, ide veszett Mezetbég vert hadának maradványa; úgy elhallgatom a zöld kalászok susogását, a kék habok mormogását: mit suttognak, mit mormognak a rég elmúlt idők felől?

Tovább mind oláh falvak mellett vitt el az út. Szép helyek, költői egyszerűség: négy karó leütve a földbe, az befonva sövénynyel megtapasztva sárral, arra felrakva nagy boglyaalakú szalmatető, mellyen egy lyuk van hagyva, a hol a konyha füstje kijőjön: Úgy néznek elő e kedves házak, mintha con amore szivaroznának; utcáknak hire sincs, kiki oda épít, a hova könnyebben leverheti karóit, a házak egymásnak háttal és oldalt fordulva; mindenütt idylli szenny és ideális restség.

Dél tájon érkezénk Fehérvárba. A piacon van egymás mellett két fogadó: egyik a nap, másik Kovács Péterné asszonyomé, kit közönségesen csak Sánta Péternének neveznek, de így ne próbálja őt valaki szemtől szembe hívni, mert meg nem marad előtte. Mint mondják igen jó magyaros ételeket főz, de csak akkor ad belőle, ha tekintetes asszonynak szólitod s kedvében tudsz járni. Ez úttal nem lehetett szerencsém kísérletet tenni vele, mert a naphoz szálltunk.

Délután meglátogatók a várat, mellynek díszes portaléja VI. Károly király alatt épült, a mellék bástyákba egy művészi faragványú szobor töredék s több római emlékműmaradvány van befalazva.

Ez úttal időm kiszabott rövidsége miatt csupán a templomot volt alkalmam megtekintetni, melly belül sokkal nagyobb szerű alakot mutat, mint kívül. A padlatba fejedelmek és püspökök siremlékei vannak lerakva, mikről az irás a rajtajárás miatt jobbadán lekopott; de még mindig áll négy nevezetes historiai emlék benne. Egyik Hunyady János koporsója, másik fiáé Lászlóé, harmadik Isabella királyné, negyedik János Zsigmond ravatala. A két első granit, a két utóbbi szürke márvány. Hunyady János kezében kard volt, mellyet egy rabló rácz elorzott s Orsi Péter győri

kapitánynak vitt ajándékba, de Orsi jlevágatta a szentségtörő kezét s a kardot a Dunába vetteté, hogy szentetlen kezekre ne jusson többé. László egy oroszlánon áll egyik lábával, mindkettő egyszerű magyar öltönyt visel. A más két koporsó pompás, nagy gonddal készült mű, mind a felyül fekvő alakok, miknek arcjai ugyan le vannak zúzva, mind az oldalhant reliefek a XVI. század legmesteribb felfogásával vannak tartva. Nemzeti muzeumunkban illy beces kincsek nem léteznek. A bennök tartalmozott hamvakat a régibb harcsoz idők alatt kiszórták.

MŰBIRÁLATI ROVAT.

A nemzeti szinpad operai játékrende múlt héten egy nagyszerű új művel gyarapozott: Halevy „Zsidó hölgy“ czimű 5 felvonásos operájával, melly ott f. hó 28-kán került színre.

Emlékezőnk, hogy évekkal ezelőtt e dalmű már megfordult szinpadunkon, de később azon művészek, kik benne foglalatoskodtak, elhagyván szinházunkat, velük együtt a Zsidó hölgy is letűnt a repertoirról.

Mindazáltal ez sokkal több belbecsessel és művészi jelentőséggel bíró zenemű, semhogy azt egy művelt és sokoldalú játékrendből örökre száműzni lehetne. S szinpadra hozatala jelenleg annyival kívánatosb volt, mivel az operai személyzet most számra és szakmára nézve is olly erős, hogy csonkítás nélkül állithatja egyszer más-szor szinpadra a legcompletebb operai személyzetet igénylő hangműveket is, s ezáltal nemzeti intézetünk teljesíti azon hivatását, miszerint játékrendében a legmagasabb műértelmi kör s ugyszólván a művészvilág is fölatalálja kedvencz élményét.

Rátérve ez operára, mellynek betanulása aránylag rövid idő alatt történt, noha a szerepek a hosszú köz miatt, melly alatt félre volt téve, egytől egyig új kezekbe jutottak, az, magas műmértékéhez képest nagy szorgalommal s megfelelő erő kifejtéssel hozatott szinpadra.

E részben választékos közönségünk tetszés nyilvánításai s a napi irodalom kedvező véleményére, mint állításunkat igazoló körülményekre hivatkozhatunk.

Valamint az előadók erőt, ugy az igazgatás fáradságot és költséget nem kimélt, hogy a kiállítást a mű igényeihez s az intézet méltóságához illő fényvel eszközölje.

Nem akarunk mindannak fölemlítésével, mit e műről a különböző iskolák követői és pártolói elmondtak, olvasóinknak unalmat okozni. Elég legyen annyit említeni, hogy egész mélyen gondolt s mesterül instrumentált hangkép, drámailag kifejező vonásokkal. Zeneszerző a szövegnek tömérdek hatásteljes momentumait igen remekül tudta a hangszerek nyelvén visszadni, honnan ez opera a szokásba hozott drámai zene elnevezést méltán megérdemli. A műértő zenészeti szépségeket is nagyszámmal talál fel benne, habár azon változatos dallamgazdagság nélkül, melly Meyerbeer műveit olly elragadókká teszi. Ez s azon nagy erőráfordítás, mellyet kivitele igényel lehetnek okai, hogy Franciaország ez egyik legkitünőbb hangszerzőjének műve a szinpadokról nagyrészben letűnt. Éneke s játékrá nézve valami fárasztóbbat alig lehet kép-

zelní, mint áll a folytonos kebelharcz és indulatok közt hánykodó két főszerep: Recha a zsidóhölgy és Eleazar.

A szöveget Scribe úr írta s összegyűjtött mindent, a mit tárgyához mérve hatásteljesnek gondolt.

A mese központját, Zsidóhölgy képezi, kit nevelőatyja Eleazar, zsidó ékszerárús egy tűzvész alkalmával a lángok közül ragadt ki s mint saját leányát nevelte föl. Recha a helytartó fiával Arnolddal él szerelmi viszonyban, kit szegénynek és szinte zsidónak vél. Ezen Arnold egy hercegnőnek van férjül szánva. Recha és Arnold tiltott viszonya később felfedeztetik, s az akkori sötét századok szigorú törvénye szerint a bűnviszony részesei a leány, kedvese és atyja tűzhálálra ítéltetnek. A bíró, ki e kemény ítéletet fejükre hozza, Rechának atyja, jelenleg templarius comthur, ki leányát Eleazar felfedezése nyomán csak akkor ismeri meg, midőn szegényt már a máglya lángjai elnyelték.

Különösen kiváló énekszámok a 2-dik felvonási végső hármás, a harmadik felvonási hatos, a negyedik felvonásban a kettős Recha és a hercegnő közt, s ugyan e felvonásban Eleazar végdala s több szép részlet, mellyeket azonban egy hallás után alig lehet felsorolni.

A szerepek következőleg voltak kiosztva: Recha (Hasselt-Barth assz.) Eleazar (Young.) Gilbert a templárius (Kószeghy.) Arnold (Jekelfalussy) hercegnő (Leitner) polgármester (Vangel). A zenekart Erkel vezérelte.

Az első felvonási nagy diszmenetben a császárt s a válasszó fejedelmeket lóháton Slezák úr lovartársaságának 8 tagja személyesítette.

A sok fáradságba került mű színrehozatalát közönségünk teleházzal méltányolta.

Junius 1-jén a Párisi naplopó vigjáték felvonásai közt s után Bülow J. G. ur zongora-művész Lisztnek „Capricio a la Turka“ s „magyar rabsodia“ című még kéziratban levő két új zenedarabját játszotta zenekarkisérettel. A szerzemény valamint előadás egyaránt genialis, a tetszés általános. Bülow ur nem mindennapi jelenség a zongora-művészek sorában. □

TARKA KÉPEK.

PAPAGÁLYOM EMLÉKIRATAI.

Jüli, vagy a hűség áldozata.

Már e címet akként választám, hogy a kis Jüli szomorú történetét valamelly halhatatlanságra törekvő hulló dramatizálhassa.

Egy lapot szentelek emlékének, mert hogy ez helyet foglaljon a történetek évkönyvében, s életírása egyelőre addig is, míg egy új Plutárch születnék, legalább töredékesen örökítve legyen, bizonyosan megérdemli, miután figyelmet gerjesztő csaholásával sokszor adta jelét kitünő tetszésének egy íróvá lett papagály szónoki tehetsége

kapitánynak vitt ajándékba, de Orsi levágatta a szentségtörő kezét s a kardot a Dunába vetteté, hogy szentetlen kezekre ne jusson többé. László egy oroszlánon áll egyik lábával, mindkettő egyszerű magyar öltönyt visel. A más két koporsó pompás, nagy gonddal készült mű, mind a felyül fekvő alakok, miknek arczai ugyan le vannak zúzva, mind az oldalhant reliefek a XVI. század legmesteribb felfogásával vannak tartva. Nemzeti muzeumunkban illy becses kincsek nem léteznek. A bennök tartalmazott hamvakat a régiebb harcos idők alatt kiszórták.

MŰBIRÁLATI ROVAT.

A nemzeti szinpad operai játékrende múlt héten egy nagyszerű új művel gyarapodott: Halevy „Zsidó hölgy“ czimű 5 felvonásos operájával, melly ott f. hó 28-kán került színre.

Emlékezünk, hogy évekkal ezelőtt e dalmű már megfordult szinpadunkon, de később azon művészek, kik benne foglalatoskodtak, elhagyván szinházunkat, velük együtt a Zsidó hölgy is letűnt a repertoirról.

Mindazáltal ez sokkal több belbecsessel és művészi jelentőséggel bíró zenemű, semhogy azt egy művelt és sokoldalú játékrendből örökre száműzni lehetne. S szinpadra hozatala jelenleg annyival kívánatosb volt, mivel az operai személyzet most számra és szakmára nézve is olly erős, hogy csonkítás nélkül állithatja egyszer más-szor szinpadra a legcomplétebb operai személyzetet igénylő hangműveket is, s ezáltal nemzeti intézetünk teljesíti azon hivatását, miszerint játékrendében a legmagasabb műértelmi kör s ugyszólván a művészvilág is fölatalálja kedvencz éleményét.

Rátérve ez operára, mellynek betanulása aránylag rövid idő alatt történt, noha a szerepek a hosszú köz miatt, melly alatt félre volt téve, egytől egyig új kezekbe jutottak, az, magas műmértékéhez képest nagy szorgalommal s megfelelő erő kifejtéssel hozatott szinpadra.

E részben választékos közönségünk tetszés nyilvánításai s a napi irodalom kedvező véleményére, mint állításunkat igazoló körülményekre hivatkozhatunk.

Valamint az előadók erőt, ugy az igazgatás fáradságot és költséget nem kimélt, hogy a kiállítást a mű igényeihez s az intézet méltóságához illő fényvel eszközölje.

Nem akarunk mindannak fölemlítésével, mit e műről a különböző iskolák követői és pártolói elmondtak, olvasóinknak unalmat okozni. Elég legyen annyit említeni, hogy egész mélyen gondolt s mesterül instrumentált hangkép, drámailag kifejező vonásokkal. Zeneszerző a szövegnek tömérdek hatásteljes momentumait igen remekül tudta a hangszerek nyelvén visszadni, honnan ez opera a szokásba hozott drámai zene elnevezést méltán megérdemli. A műértő zenészeti szépségeket is nagyszámmal talál fel benne, habár azon változatos dallamgazdagság nélkül, melly Meyerbeer műveit olly elragadókká teszi. Ez s azon nagy erőráfordítás, mellyet kivitele igényel lehetnek okai, hogy Franciaország ez egyik legkitünőbb hangszerzőjének műve a szinpadokról nagyrészben letűnt. Énekre és játékrá nézve valami fárasztóbbat alig lehet kép-

zelní, mint áll a folytonos kebelharcz és indulatok közt hánykodó két főszerep: Recha a zsidóhölgy és Eleazar.

A szöveget Scribe úr írta s összegyűjtött mindent, a mit tárgyához mérve hatásteljesnek gondolt.

A mese központját, Zsidóhölgy képezi, kit nevelőatyja Eleazar, zsidó ékszerárus egy tüzvész alkalmával a lángok közül ragadt ki s mint saját leányát nevelte föl. Recha a helytartó fiával Arnolddal él szerelmi viszonyban, kit szegénynek és szinte zsidónak vél. Ezen Arnold egy hercegnőnek van férjül szánva. Recha és Arnold tiltott viszonya később felfedeztetik, s az akkori sötét századok szigorú törvénye szerint a bűnviszony részesei a leány, kedvese és atyja tűzhalálra ítéltetnek. A bíró, ki e kemény ítéletet fejükre hozza, Rechának atyja, jelenleg templarius comthur, ki leányát Eleazar felfedezése nyomán csak akkor ismeri meg, midőn szegényt már a máglya lángjai elnyelték.

Különösen kiváló énekszámok a 2-dik felvonási végső hármás, a harmadik felvonási hatos, a negyedik felvonásban a kettős Recha és a hercegnő közt, s ugyan e felvonásban Eleazar végdala s több szép részlet, mellyeket azonban egy hallás után alig lehet felsorolni.

A szerepek következőleg voltak kiosztva: Recha (Hasselt-Barth assz.) Eleazar (Young.) Gilbert a templárius (Kószeghy.) Arnold (Jekelfalussy) hercegnő (Leitner) polgármester (Vangel). A zenekart Erkel vezérelte.

Az első felvonási nagy díszmenetben a császárt s a válasszó fejedelmeket lóháton Slezák úr lovartársaságának 8 tagja személyesítette.

A sok fáradságba került mű színrehozatalát közönségünk teleházzal méltányolta.

Junius 1-jén a Párisi naplopó vigjáték felvonásai közt s után Bülow J. G. ur zongora-művész Lisztnek „Capriccio a la Turka“ s „magyar rabsodia“ című még kéziratban levő két új zenedarabját játszotta zenekarkisérettel. A szerzemény valamint előadás egyaránt genialis, a tetszés általános. Bülow ur nem mindennapi jelenség a zongora-művészek sorában. □

TARKA KÉPEK.

PAPAGÁLYOM EMLÉKIRATAI.

Jüli, vagy a hűség áldozata.

Már e czímet akként választám, hogy a kis Jüli szomorú történetét valamelly halhatatlanságra törekvő hulló dramatizálhassa.

Egy lapot szentelek emlékének, mert hogy ez helyet foglaljon a történetek évkönyvében, s életírása egyelőre addig is, míg egy új Plutarch születnék, legalább töredékesen örökítve legyen, bizonyosan megérdemli, miután figyelmet gerjesztő csaholásával sokszor adta jelét kitünő tetszésének egy íróvá lett papagály szónoki tehetsége

s velőig ható logikája iránt, a ki is én magam vagyok a szerénységében utánozhatlan emlékiró.

Ő kenyeres pajtásom volt hajdanonta, s miután az élet csizmái nagyon feszély-zék vala lábait, elrugta azokat, és egy fényes család korán letört utolsó csemetéjével egy sirban nyugszik — tehát ő kimondhatlan szerencsésnek érezheti magát — mes-tanonta; mert a milly dicsőséges volt az, hogy egykor a kunhalomba az öreg harczos, hős fiya mellé temetteté el hadi ménjét: épen olly szép, hogy Páva asszonyság, a kis Jüli legutolsó pártfogója, saját magzatával nem csak míg élt emelte anyai szereteté-ben egyenlő pólczre Jülit, kinek kedves orrocskáját nála szájkosár sem szoritotta soha, hanem halála után is a családi sírboltba temetteté korának és kasztjának ildényei szerént.

Fiatal korában azt hitte Jüli, hogy a hűség olly erény, mellytől az elismerést és jutalmat nem szokták elvonni s megtagadni soha. Nem csoda; hiszen nálánál sok-kal okosabbak is hittek már illy balgaságokat. Mikor aztán kiábrándult, késő volt so-hajtozni azon tétel fölött, hogy: mennyivel okosabban és hasznosabban cselekszik, ha sok mások példájára kétszínűségben gyakorolja magát őszinteség helyett, és csalás-ban hűség helyett.

Mistres Jérece udvarában voltunk, s a szép fiatal asszonyság tetszését annyira meg tudta nyerni gyönyörű bolyhos külseje, s fáradszóló által, hogy a leg-jobb falat mindenkor az övé volt, s mint mondám, szájkosarat nem viselvén, azokat haraphatta meg a mistres körül forgolódo taréjosok és sarkantusok közül, kiket épen neki megharapni tetszett. És ő azután, hogy hűségét bizonyítsa, mindenkire mor-gott, vágyat mutatott mindenkit összeharapni, csupán a misterre nézve tett kivételt, csak ennek hizelgett, csak ennek taréját nyalogatta, jól tudván, hogy a mistres egye-dül őt látja szívesen az ülön maga mellett.

Jüli mindenki iránti kiméletlen megtámadásait, fitymáló modorát odáig vitte, hogy végre a mister kérte, figyelmeztette a mistrest, lenne szívesebb, lenne előzéke-nyebb látogatói iránt, mert e nélkül, irántuk, a hűségben együgyű Jüli nem látszik változtatni akarni sértő viseletén.

Egyszer azonban történt, hogy a mister vásárra utazott, és tudva van, miszerint ha egyszer a kétlábu tollas vásárra megy, onnét visszajönni nem igen szokott. A fiatal mistres vigasztalhatlan volt, s csupán a mister kifogyhatlan biztatásaira s vigasztalá-saira ígérte meg az elválásnál, hogy nem fog kétségbe esni, s várokozik mielőtt bá-natában saját nyakát kitekerné.

Pár nap mulva azonban eszébe jutott a mister kérelme, hogy legyen szívélye-sebb látogatói iránt; és valóban nem sokára a látogatók egyike, kire az előtt Jüli ha-ragosan morgott — tapasztalá, hogy a kis szájkosaratlan udvaronc letett irányában harapási vágyairól, sőt szeretete jeléül nem egyszer horzsolta végig gyönyörű boly-hát a sarkantun, s nem egyszer igyekezett rokonszenvét bizonyítani.

Végre mit a mistres reményleni eleinte nem mert, későbbben pedig már nem is akart — megtörtént. A mister véletlenül haza érkezett. És Jüli? . . . Neki szaladt. Ugatta, harapta, a mint csak kitelhetett tőle, azután pedig a mistreshez futott, s ven-dégét, kivel ép egyedül volt, hizelgéseivel elhalmozá. Lehet gondolni, milly zavarba hozta a mistrest, Jülijének ezen nagy hűsége, s képzelhetni azt is, milly kellemes meglepetés volt ez a misterre nézve.

Az ebből támadt házi csetepatének ki adta meg az árát? ... Júli, a hűségében tántoríthatlan Júli!

A mistres azt mondá, hogy neki olly mopszra nincs szüksége, melly csupán csak hű, s nem ravasz is egyuttal, a melly pártfogóját olly vigyázatlanul védi, hogy ez által minden gyengéit elárulja. A mister sem védte a szegény Júlit, gondolván, hogy szolgálata, mellynek ez uttal hasznát vevé, eléggé vigyázóvá teendi ezentúlra, hogy azon szolgálatot nélkülözhesse. A hűség jutalmául tehát Júli legelsőbbben is egy iszonyuan szoros szájkosarat kapott; elvontak tőle minden kitüntetést és kegyjelt; azután pedig egy szép reggel a házi favágó, madzagot kötött nyakára, s magával vitte.

Ezután keresztül ment a nyomoruság életiskolájának mind a negyvennyolcz osztályán, és sok mindenfélét megtanult, mit végre, midőn Páva asszonyság kedvencz ölebecskéjévé lett — ugy tudott használni, hogy mindenkor csak saját jólétére gondolva és szemét mindenre hűségesen behunyva — a kegyben mind halálig, sőt mint megjegyzém azontul is megmaradt, s kényelmeire Páva asszonyság több gondot fordított, mint saját csemetéjére.

BUDAPESTI HIREK.

** B. Prónay Gábor a pesti műegylet részéről kieszközlé, hogy Gallait féstész híres történeti képe, melly mult évben fő disze volt a bécsi múkiállításnak — nálunk is szemlélhető legyen.

** Kletzer gordonkaművész f. hó 1-én hangversenyt adott Péter zongoratóri teremben; a közönség szép számmal jelent meg, daczára annak, hogy most vásár alkalmával mindenféle állatseregleti, mechanikai, optikai, bűvészi stb. mutatóványok vetélkednek a fizető közönség meghódítása körül.

** Patikárus testvérek zenetársasága, mellynek új kitünő gordonkása Patikárus Imre, Londonból megérkezett, közelebb néhány hetet Parádon töltend, s a fordói évszak többi részét Füreden fogja elhőgedülni.

** A kirándulások új könnyítést nyertek. Palota és Főth közt, Pest és Kőbánya közt a társaságkocsik járása elkezdődött. Az elsőn a főthi szép kertet, a másikon a kőbányai — új serecsarnokot lehet meglátogatni.

> A Budapesten mulató főuri vendég Henrik chambordi gróf, mult szerdán d. e. a nemzeti muzeumot látogató meg.

> Hogy valaki igazán elmondhassa, miszerint jól tölté a napot, ahhoz két dolog szükséges elkerülhetetlenül: 1 ször pénz, 2-szor hogy nagyvárosban lakjék; ahhoz azonban, hogy valaki elmondhassa, miszerint vigan tölté a napot, a főnebbi két dolgon kívül még egy harmadik is megkívántatik — a napsugár. Lakhatunk fővárosban, tele lehet erszényünk, szólhat a zene, folyhat a tokaji meg a sör mint a Duna, de ha a nap sugarival nem vegyül közénk, hanem felhők közé vonul vissza: — kedélyünk borongó lesz és a mulatság, a vigság, bármint erőszakoljuk is magunkra, nem veszi szívünk gyökeréből táplálatát. A farsang legzajosabb mulatsága — és bármely élydús tánczvigalomnál kedvesebb a szívnek a verőfényes tavaszi nap

egyszerű majalisa. Ebben rejlik kulcsa annak, hogy a múlt héten, bár minden lehető kedvtelés kielégítésére nem hiányzott alkalom, — volt hangverseny, lóverseny, itt van Slezák meg a vásár, meg a képműkiállítás, megérkezett Chung-Atái, a chinai sat. és a közönség még sem mulatott úgy, mint ennyi előnyök mellett mulathatott volna, mert az idő minduntalan köpenyt fordított, kiderült beborult minden tekintet nélkül — ahhoz pedig, hogy valaki ne csak jól, de igazán vigán is töltse a napot a pénz és fővároson kívül elmaradhatlanul megkivántatik a tiszta idő, — a napsugár.

> Vásárunk áll, igen áll; több a kalmár mint a vevő.

> A lóverseny- és vásárra bejöttek közül sokan vevének müegyleti és alagut-részvényeket.

> Ez idei lóversenyen az 5000 ftos társasági díjt Hunyady József gr. 4 éves pej kanczája Onyx nyéré el. Fővárosi közönségünk iparkodott ez annyi élvel kínálkozó szép alkalmat felhasználni és a versenyeken mindenkor szép számmal volt jelen.

> Chung-Atái chinai, családjával megérkezett és Europa szálloda termeiben mutogatja magát köznapokon délutáni 1—3 óra közt 30 pkrért, 5—7 óra közt pedig 20 pkrért; vasárnap csak ez utóbbi órákban; gyermekek a díj felét fizetik.

> 1852-ben Pesten 1348 pár kelt egybe oltárnál.

> Budán legközelebb egy gazdagon kiállított kölcsönző könyvtár fog megnyitni.

> Hogy a b. füredi savanyuviz hamisítatlanul árultathassék, a tihanyi urodalom maga fog avval kereskedni és raktárakat állítani fel Sz. Fejérvárott, Győrben, és Pesten Ebenführer kereskedésében a két matrónál. — Az üvegek dugóira az urodalom bélyege leend felütve.

> Irónóink, az olly kevesek, egyike Ferenczy Teréz május 22-én Nógrádmegyében Szécsényben pisztolylövéssel véget vetett életének. Még csak 23 éves volt, tettének egyenes oka nem tudatik. Ismerői azon fájó világnézetben vélik azt feltalálhatni, mely betegsége alatt erőt vón kedélyén.

> A szegényápoló intézet 1852-ben 254 egyénnek és így százal többnek nyújtott ápolást mint az előtte való évben, holott jövedelme tetemesen kisebb volt, mert a koldulás megszűntetése czim alatt előbbi években bejött 16,000 ft — 2,000-re szállt le.

> Pestváros tanácsa egy szegényház felállítását vette tanácskozás alá.

> 1852-ben Budán 1364 személy halt meg és 101 született halva.

> Budán a partszabályozásnak csak a hire is úgy felrugtató a házak árát, hogy a Rudas fürdő körül, mely házáért tavaly novemberben nem akartak 4,500 ftot adni — most 7,600-at szívesen megadnának.

Vidéki szemle.

Somogy, május 3. 1853.

Egy ujónságot kívánok főlemlíteni Somogynak egyszerű városa, Marczaliból, midőn az ott néhány hét óta megszállott és működő színésztársaság nyomán keletkezett műkedvelő társaságról írok.

Marczalinak s a szomszéd helységeknek, a körében tartózkodó színésztársulat részéről valóban hálára érdemes, a fogyatkozásokat türelemmel elnéző, pártfogásában ritka részvétellel kitartó közönsége, mi által nem azt mondatja el magáról, hogy „roszak neki nem kellene, ha ő a jóknak nem kell is,“ de tanúságot tesz, miszerint pártolván a hiánnyal küzdőket, a tökéletesebbek még szívesebben látottak lennének nála; e mellett azonban nem helyesli azon eljárást, mellynél fogva e gyöngye társaságok a közönség mulattatására minden elkövethetőt végre hajtottnak vélnék, akarva nagy darabokat előadni, kiírván a színlapra: nagy francia dráma, öt felvonásban, egy előjátékkal tíz képben, s más e féléket. És hogy csakugyan lehet való élvezetet szerezni egy túlkövetelésektől ment közönségnek, annyi sok kellék nélkülözése mellett is, azt tetteg bebizonyította a színészek jelenléte által fölbresztett gondolat következtében gyorsan létrejött műkedvelő kis társaság, melly tulajdonkép Gomba helységben (közbirtokosság, tőszomszédja Marczalinak) alakult, s tagjai majdnem kivétel nélkül e helység gyermekei, és melly beveendő jövedelmét ugyancsak Gombának egy közhasznú intézkedéshez már régebben gyűjteni kezdett pénzalapja növelésére szánta.

E műkedvelők jó tapintattal egyet azon családi életből merített szindarabok közül választottak, mellyeknek kiállítása összeköttetésben semmi nehézséggel sincs; választották a „Megházasodtam“ című vigjátékot. Műkedvelőktől vigjáték előadásában mindenkor elég, ha a nézők vidor kedélyét folyton képesek föntartani, ha őket mindig megnevettetik, hol az író akarata, s ha okot mosolyra ügyetlenség, tévedés vagy elfogultság által nem szolgáltatnak egyszer is.

Azon körülmény, hogy a nézőhely a százon fölül igen kevés személyt csak szorulva képes befogadni, s mégis — mint hallottam — kétszáz váltó forint gyűlt a pénztárba, tanúsítja azt, hogy az illetők a bementi díj kifizetésében számítottak a közönség adakozóságára: ugy tanúsítja azt is, hogy számításukban nem csalatkoztak.

Mondják, hogy egy előadás a helyiségüket átengedő színészek javára fog rendeztetni.

Egy néző.

ORSZÁGJÁRÁS.

> Nem tegnaptól vagyunk ilyenek, már kezdettől hasonlók valánk: minden időközön át szerettük a szép szemeket és a pénzt. Eleinte védtük magunkat: a szép szemek ellen a bölcseséget fedeztük fel, a kincskór fékezésére pedig Lycurgus vasból vereté a pénzt. Ma azonban már megunva a féket, faképnél hagyjuk a bölcseséget, elismertük a papucs mindenható hatalmát — és árkon tengeren át hanyathomlok rohanunk Californiába; ás, vés, kapar ki hogy tud, de annit mégsem gyűjthetünk, hogy megszámlálni ne tudnók. Ha pedig már a magunkat elvégeztük, akkor szeretnénk megérteni a másét is, hogy latnánk, mennyivel bír valjon ő? Előbb azt számítók ki, mennyivel bírhat a japáni császár; most meg, hogy a Rotschild-családnak, tagjai magán vagyonával együtt, van fél-milliárdnyi meglevő vagyona és egy milliárdnyi hitele — természetesen pengő pénzben; legújban bizonyosan vendégünk, a chinai Chung-Atái zsebét fogjuk szemle alá venni. — — A jolsvai proféta időjövendölése csőtörtököt mondott, ő olly garabonczás idét jóselte május végére, hogy szinte borsózott tőle az ember háta — és ime nem úgy lett; a gyümölcsfák is, mellyekre szinte meddő sorsot

egyszerű majalis a. Ebben rejlik kulesa annak, hogy a múlt héten, bár minden lehető kedvtelés kielégítésére nem hiányzott alkalom, — volt hangverseny, lóverseny, itt van Slezák meg a vásár, meg a képműkiállítás, megérkezett Chung-Atái, a chinai sat. és a közönség még sem mulatott úgy, mint ennyi előnyök mellett mulathatott volna, mert az idő minduntalan köpenyt fordított, kiderült beborult minden tekintet nélkül — ahhoz pedig, hogy valaki ne csak jól, de igazán vigan is töltse a napot a pénz és fővároson kívül elmaradhatlanul megkívántatik a tiszta idő, — a napsugár.

> Vásárunk áll, igen áll; több a kalmár mint a vevő.

> A lóverseny- és vásárra bejöttek közül sokan vevének müegyleti és alagut-részvényeket.

> Ez idei lóversenyen az 5000 ftos társasági díjt Hunyady József gr. 4 éves pej kanczája Onyx nyéré el. Fővárosi közönségünk iparkodott ez annyi élvel kínálkozó szép alkalmat felhasználni és a versenyeken mindenkor szép számmal volt jelen.

> Chung-Atái chinai, családjával megérkezett és Europa szálloda termeiben mutogatja magát köznapokon délutáni 1—3 óra közt 30 pkrért, 5—7 óra közt pedig 20 pkrért; vasárnap csak ez utóbbi órákban; gyermekek a díj felét fizetik.

> 1852-ben Pesten 1348 pár kelt egybe oltárnál.

> Budán legközelebb egy gazdagon kiállított kölcsönző könyvtár fog megnyitani.

> Hogy a b. füredi savanyuvíz hamisítatlanul árultathassék, a tihanyi urodalom maga fog avval kereskedni és raktárakat állítani fel Sz. Fejérvárott, Győrben, és Pesten Ebenführer kereskedésében a két matrónánál. — Az üvegek dugóira az urodalom bélyege leendő felütve.

> Irónóink, az olly kevesek, egyike Ferenczy Teréz május 22-én Nógrádmegyében Szécsényben pisztolylövéssel véget vetett életének. Még csak 23 éves volt, tettének egyenes oka nem tudatik. Ismerői azon fájó világnézetben vélik azt feltalálhatni, melly betegsége alatt erőt von kedélyén.

> A szegényápoló intézet 1852-ben 254 egyénnek és így százal többnek nyújtott ápolást mint az előtte való évben, holott jövedelme tetemesen kisebb volt, mert a koldulás megszüntetése czim alatt előbbi években bejött 16,000 ft — 2,000-re szállt le.

> Pestváros tanácsa egy szegényház felállítását vette tanácskozás alá.

> 1852-ben Budán 1364 személy halt meg és 101 született halva.

> Budán a partszabályozásnak csak a hire is úgy felrugtatá a házak árát, hogy a Rudas fürdő körül, melly házért tavaly novemberben nem akartak 4,500 ftot adni — most 7,600-at szívesen megadnának.

Vidéki szemle.

Somogy, május 3. 1853.

Egy ujdonságot kívánok fölemlíteni Somogynak egyszerű városa, Marczaliból, midőn az ott néhány hét óta megszállott és működő színésztársaság nyomán keletkezett műkedvelő társaságról írok.

Marczalinak s a szomszéd helységeknek, a körében tartózkodó színész-társulat részéről valóban hálára érdemes, a fogyatkozásokat türelemmel elnéző, pártfogó színpadon neki nem kellene, ha ő a jóknak nem kell is, de tanúságot tesz, miszerint pártolva a hiánnyal küzdőket, a tökéletesebbek még szivesebben látottak lennének nála; e mellett azonban nem helyesli azon eljárást, mellynél fogva e gyöngye társaságok a közönség mulattatására minden elkövethetőt végre hajtottak vélnek, akarva nagy darabokat előadni, kiírván a színlapra: nagy francia dráma, öt felvonásban, egy előjátékkal tiz képből, s más e félekét. És hogy csakugyan lehet való élvezetet szerezni egy túlkövetelés-től ment közönségnek, annyi sok kellék nélkülözése mellett is, azt tetteleg bebizonyította a színészek jelenléte által fölébresztett gondolat következtében gyorsan létrejött műkedvelő kis társaság, melly tulajdonkép Gomba helységben (közbirtolesság, tőszomszédja Marczalinak) alakult, s tagjai majdnem kivétel nélkül e helység gyermekei, és melly beveendő jövedelmét ugyancsak Gombának egy közhasznú intézkedéshez már régebben gyűjteni kezdett pénzalapja növelésére szánta.

E műkedvelők jó tapintattal egyet azon családi életből merített szindarabok közül választottak, mellyeknek kiállítására összeköttetésben semmi nehézséggel sincs; választották a „Megházasodtam“ című vigjátékot. Műkedvelőktől vigjáték előadásában mindenkor elég, ha a nézők vidor kedélyét folyton képesek tontartani, ha őket mindig megnevettetik, hol az író akarata, s ha okot mosolyra ügyetlenség, tévedés vagy elfogultság által nem szolgáltatnak egyszer is.

Azon körülmény, hogy a nézőhely a százon fölül igen kevés személyt csak szorulva képes befogadni, s mégis — mint hallottam — kétszáz váltó forint gyűlt a pénztárba, tanúsítja azt, hogy az illetők a bementi díj kitűzésében számítottak a közönség adakozóságára: úgy tanúsítja azt is, hogy számításukban nem eszeltek.

Mondják, hogy egy előadás a helyiségüket átengedő színészek javára fog rendeztetni.

Egy néző.

ORSZÁGJÁRÁS.

> Nem tegnaptól vagyunk ilyenek, már kezdettől hasonlók valánk: minden időközön át szerettük a szép szemeket és a pénzt. Eleinte védjük magunkat: a szép szemek ellen a bölcseséget fedeztük fel, a kincskór fékezésére pedig Lycurgus vashálót vetett a pénzt. Ma azonban már megunva a féket, faképnél hagyjuk a bölcseséget, elismertük a papucs mindenható hatalmát — és árkon tengeren át hanyathomlok rohanunk Californiába; ás, vés, kapar ki hogy tud, de annit mégsem gyűjthetünk, hogy megszámlálni ne tudnók. Ha pedig már a magunkét elvégeztük, akkor szeretnénk megolvasni a másét is, hogy látnánk, mennyivel bír valjon ő? Előbb azt számítók ki, mennyivel bírhat a japáni császár; most meg, hogy a Rothschild-családnak, tagjai magán vagyonával együtt, van félmiliárdnyi meglevő vagyona és egy milliárdnyi hitele — természetesen pengő pénzben; legujabban bizonyosan vendégünk, a chinai Chung-Atai zsebet fogjuk szemle alá venni. — — A jolsvai proféta időjövendölése csőtörtököt mondott, ő olly garabonczás időt jószolt május végére, hogy szinte borsózott tőle az ember háta — és ime nem úgy lett; a gyümölcsfák is, mellyekre szinte meddő sorsot

mondott előre, erősen virágoznak — sőt itt Pesten már cseresznyét is árulnak akár-mennyit, — miről azonban, ámbár még nem izeltük, de árát tekintve bátran el mer-jük mondani, hogy keserű. — Ha a fák virágzásából ítélhetni gyümölcs lesz elég, de nem tudjuk, lesz-e mellé kenyér, kivált ha a jégverés így hozzá lát a gab-naföldekhez, mint most országszerte elkezdé. — A néprege azt mondja: a Balaton sem ki nem szárad, sem ki nem árad soha“ és ime az a Balaton az idén mégis kiöntött! a somogyi és zalai part mentében több száz hold rétet bír a víz; ijesztgetik ugyan levezető árkát, a betömült Siót, hogy így meg amugy meg fogják ásni, de az a Sió a szavaktól meg nem ijed és csak marad szépen betömölve. — B.-Füredre már gyűlnek a fürdő vendégek, Orzovenszky az új fürdői orvos nagy népszerűsége kapott már is, a szegényektől nem fogad el díjat, a kissé vagy-onosbakkal pedig díja helyett az általa Füreden felállítani tervezett szegények kó-rodája részére tetet adakozásokat. — Beecher Stowe-né ismét Londonban mulat, e szerint aligha meg nem hiúsul a remény őt körülünkben is láthatni. — Erfurtban egy nő, miután zsidó vallású jegyesével így összeadni nem akarták, áttért kedvese vallására. — Bécsben egy szegényebb sorsu nőt kiházásító egyesület alakult — azt mondani sem kell, hogy — nőkből. — Párisban Mesmernek e hóban esendő születése napja megünneplésére a párisi magnetiseurök lakomát és egy nagyszerű asztaltánczoltatást rendezendnek. — Berlinben a kereskedés egy új ága fedeztetett fel; Keitel Lapponiából lepkeket hozott; azokon nyervén, e tavasszal új fog-dosásra indult; ha e kereskedés lábra kap, mi boldogak leendnek a lappon nők! mert egyikét év — és nem leend többé lepke Lapponiában. — Schweiczban Glarus cantonban a klönthali tó még május 1-jén is be volt fagyva — és sokan rá is mentek a jégre. — A dublini múkiállításban legnagyobb figyelmet ger-jeszt a japáni gyűjtemény. — Franciaországban a távirtdákban betűk he-lyett gyorsírási jeleket szándokoznak alkalmazni, mi által a közlés tetemesen gyorsit-atnák. — Párisban Giffard nyomára akadt a léghajó kormányzása titkának; Amerikában e czélből Petni tesz kísérleteket. — Collier Shakespeare mű-veit egy 1632-ki eredetinek állított kézirat után javítva adá ki — ha e példa után-zókra talál, úgy 50 év mulva egy régibb classikust sem lehetend eredeti minőségben olvasni.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ. K. I. urnak Sz—ra. Legközelebbi ajánla-tát elfogadjuk.

FELELŐS SZERKESZTŐ
TOLNAI GRÓF FESTETITS LEO.

PEST, 1853.
EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.

LE MONITEUR DE LA MODE

Chapeau de Mlle Babler, Savoir, Richelieu, 2de Robe à grandes manches, grande nouveauté de la Maison Gagelin, Richelieu, 33. Plumes de Ste Vexot, Bent et Cie, de la Bouise, 12. Corset de Mlle Hippolyte, 3 de la Laiterie, Ste Famille, 12. et Cie, des Vieux Augustins, 33. Envoi de la Mlle de Commission, Bassalle et Cie, Boulevard des Capucines, 11. — L'Office des Modes de France, rue Verrienne et rue Richelieu. Bijoux en Cheveux de Penonier et Cie, rue du Vieux Ste Honoré, 15. g.

Paris, Rue Richelieu 92.

LONDON at the London Office, 51, Crook Street, John. — ST PETERSBOURG P. H. Bellard et Cie. — NEW YORK, H. B. Searns et Brothers.

t, melyet kö-
s és tanul-
ztelt olvasóink

ap alá lehessen
ok, melyekben
éül meg kell

ttuk, s azok-

olitikai surló-
án előidézt
, s a mivelt-
ló.

azon körben,
veink kiszab-

képviselni.
tt rokon indu-

és haszonve-

jelenét ismeri,
árain kívül,
ly magatartá-
adásában

almakat sérte-
de bálvá-
za fiui kö-
minél ma-

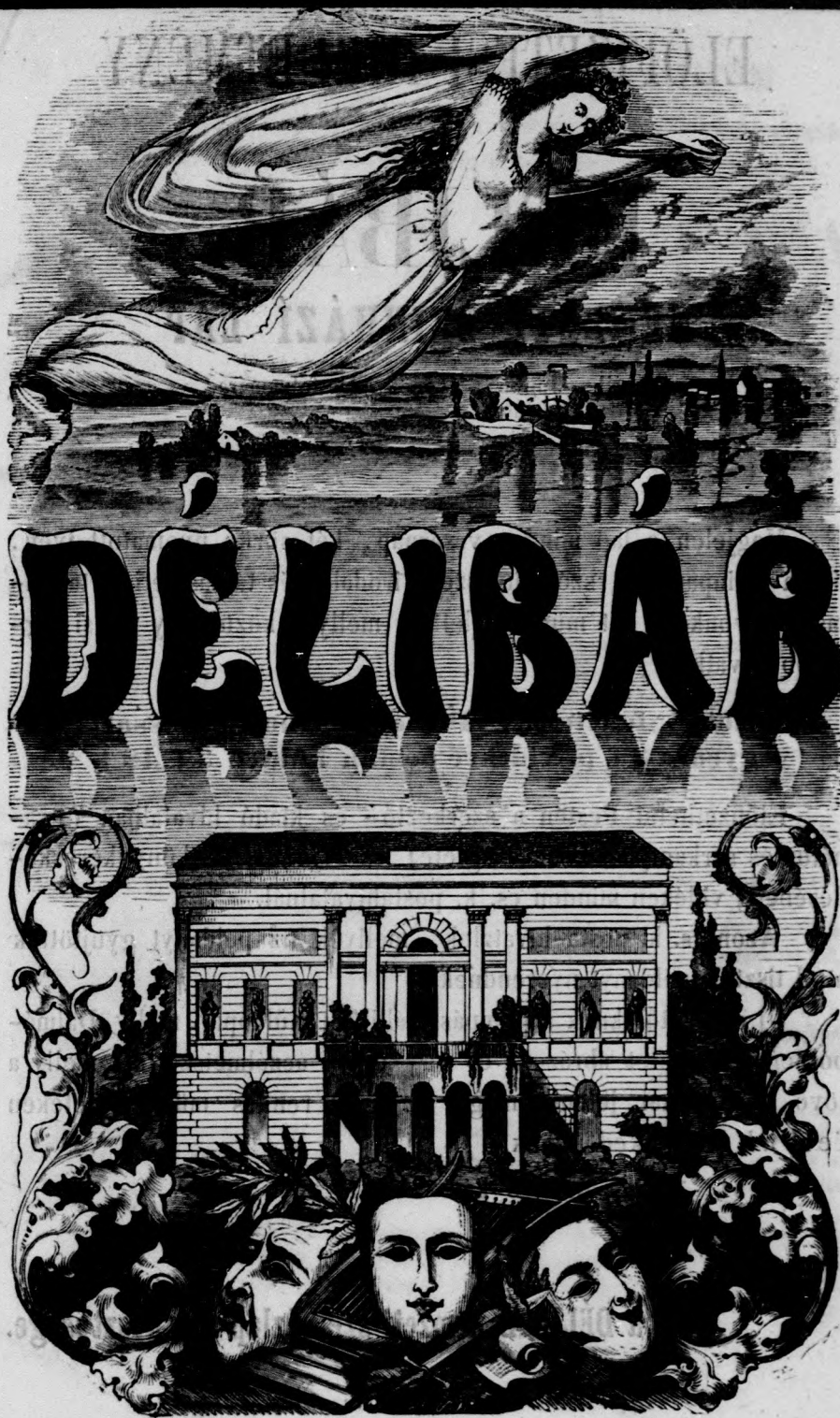
tes embert.

hazai rokon
kai hírek mi-
en t. i. Páris-
legfontosba-
bécsei lapok-
nyak minden

magyar poli-
k mindezeket
e még teljes
küldve 8 ft.
- Negyedévi
ben házhoz

anos,

3.

ELŐFIZETÉSI HIRDETMÉNY

A

DÉLIBÁB, NEMZETI SZINHÁZI LAP

April — Juniusi, évenegyedes folyamára.

Mégjelen e lap minden vasárnap, két sűrűn nyomatott iven, finom velinpapíron, szépművészeti, irodalmi és társaséleti tartalommal, havonként két műmelléklettel, mellyek közül egy párisi legszébb divatkép.

Előfizetési feltételek. Pesten házhozhordással évenegyedre 3 f. p. vidékre postán küldve 3 f. 48 k. p.

Előfizethetni Pesten a szerkeztő- és kiadó hivatalban (granátos és sarkantyú utcák szeglete) és Emich G. könyvkereskedésében; vidéken minden cs. k. postahivatalnál.

Azon cs. k. posta-hivatalok, mellyek tíz példányt gyűjtöttek attól tiszteletpéldányt nyerendnek.

Uj előfizetőinknek a pompás kiállítású mülappal, melly Dalmából egy jelenetet ábrázol, és egy újabb aczélmetszettel, melly a jövő számunkkal jelenik meg; az ígért rendes műmellékleteken felyül kedveskedendünk

Pest, 1852. Mart. 6-kán.

a DÉLIBÁB nemzeti színházlap szerkesztősége.

Rendkívüli hírű munka, és olcsó!

Kilián György, egyetemi könyvtárosnál Pesten, a váczi-utczában
Parkfriederházban megjelent és minden könyvtárosnál kapható:

TAMÁS BÁTYA

KUNYHÓJA:

vagy:

Néger élet a rabszolga-tartó amerikai államokban,

Beecher Stowe Henriette

után, angolból

Irin yi Jó z s e f.

Négy kötet ára 2 forint 20 krajczár pengő pénzben.

Az újabb kor leghíresebb műve ezen könyv. Amerikában és Európában mindenütt ropant és hirtelen tetszést vívott ki magának. — Szerzőjének egyszerű, de emelkedett lelke, mely a kedélyes előadásban oly tisztán tükrözi magát, a munka nemes, keresztényi jelleme, tárgyának újdonsága, különös érdekessége, alkalmatossága, hogy az ember szinte csodálja, mikép is történhetett, hogy ezen tárgy régen ki nem zsákmányoltatott a világ-irodalomban, minden olvasót mélyen meghat. — A szenvedések és igaztalanságok rajzát, mellyeknek a szegény négernek ki vannak téve, semmi jószívű ember sem olvashatja dobogó kebel nélkül. Különös hatással fog ezen könyv lenni mind arra, ki az anyai érzés, szeretet, általában a nemes érzelmek, indulatok iránt fogékonyssággal bír. Látszik, hogy szerző valóban szívből folyt érzéssel írt. — Nagy érdeklődéssel bír ezen könyv továbbá, mivel a négerélet leírását, az amerikai viszonyok ismertetését foglalja magában. A lelkiismeret hangja ez, előmozdítani a szegény rabszolgák felszabadítását.

„Nagy tettek korát éljük,” mondja ezen könyv egyik személye, St. Clare. „Hősiség és önzetlenség mutatkoznak a világban itt-ott. A magyar nemeselek milliókat szabadítottak fel, ropant pénzáldozattal; és talán köztünk is akadnak nemes szelleműek, kik a becsületet és igazságot nem fogják dollárokkal vetni mérlegbe.”

A Boston Register, amerikai lap, így szól e műről: „Üdvözljük e könyvet, mint egyik leghatalmasabb eszközt, mellyet az emberi ész, a hazánkra nehezdedett iszonyú átok megszüntetésére, előidézett.”

Orin Fowler, Massachusetts állam egyik képviselője, ezen könyv megjelentekor így szólott róla az egyesületi képviselő házból: „Egy új-angliai nő Tamás bátya kunyhója cím alatt bizonyos történetet ad elő, mely könyv az előadás ereje és jellem-festés szempontjából páratlan, és hol az emberi szívből a szabadság szelleme dobog, mindenütt fogják azt olvasni.”

A Morning Star pedig így szólott: „Olvasó, vegye meg Tamás bátya kunyhóját. Menjen érte, küldjön érte postán, — küldjön érte bármikép, a mint tud, — csakhogy megszerezze. Semmi esetre se váljék meg e világtól, mielőtt, korunk ezen történetét nem olvasta.”

Postán megrendelhetni 2 ft 36 kr. pp. bérmentett megküldésével.

ELŐFIZETÉSI HIRDETMÉNY

A

DÉLIBÁB, NEMZETI SZINHÁZI LAP

April — Juniusi, évenegyedes folyamára.

Mégjelen e lap minden vasárnap, két sűrűn nyomtatott iven, finom velinpapíron, szépművészeti, irodalmi és társaséleti tartalommal, havonként két műmelléklettel, melyek közül egy párisi legszebb divatkép.

Előfizetési feltételek. Pesten házhozhozardással évenegyedre 3 f. p. vidékre postán küldve 3 f. 48 k. p.

Előfizethetni Pesten a szerkeztő- és kiadó hivatalban (granátos és sarkantyú utcák szeglete) és Emich G. könyvkereskedésében; vidéken minden cs. k. postahivatalnál.

Azon cs. k. posta-hivatalok, melyek tíz példányt gyűjtöttek attól tiszteletpéldányt nyerendnek.

Uj előfizelőinknek a pompás kiállítású mülappal, melly Dalmából egy jelenetet ábrázol, és egy újabb aczélmetszettel, melly a jövő számunkkal jelenik meg; az ígért rendes műmellékleteken felyül kedveskedendünk

Pest, 1852. Mart. 6-kán.

a DÉLIBÁB nemzeti színházlap szerkeztősége.